

Catalunya Cristiana

f /catalunyacristiana

ig catalunya_cristiana

www.catalunyacristiana.cat

@catcristiana

yt catalunya cristiana

45 Anys

Ruta que alimenta l'esperit

Recorregut cultural i espiritual per la Ruta del Cister: Poblet, Santes Creus i Vallbona de les Monges

P 8-12

Entrevista a Josep-Lluís Serrano Pentinat, nomenat bisbe coadjutor d'Urgell

P 18-19

Visita guiada al monestir de Vallbona de les Monges.

SUMARI

28 JULIOL 2024

Editorial	03
La setmana	05
Opinió	06
Carta dominical	07
En primer pla	08
Vida eclesial	14
Reportatge	24
Carta dominical	30
Bíblia	32
Litúrgia	34
Diàleg	36
Espai lectors	37
Cultura	38
Agenda	46
Des del carrer	47

16-17

El Vaticà presenta l'“Instrumentum laboris” del Sínode dels Bisbes

El text servirà com a base
per a les reunions de la
pròxima Assemblea General
Ordinària

24-28

Jesús Alturo i Tània Alaix aprofundeixen en la recerca sobre Guibert de Vic

Va ser un gran humanista i home de fe

38-39

Viatge musical a través de Catalonia Sacra

Forma part de "L'estiu és diví"

40

En record del Toni Matas

Enginyer, emprenedor i divulgador bíblic

EDITORIAL

Aliment per a l'esperit

En el número d'aquesta setmana, el darrer abans de l'aturada del mes d'agost, hi trobareu diverses propostes de turisme cultural i religiós. L'estiu i les vacances són un moment més que propici per conrear-nos culturalment i espiritualment, i una bona manera de fer-ho és resseguir les pedres, històriques però també pedres vives, que trobem de cap a cap a Catalunya.

Una oportunitat ens l'ofereix la Ruta del Cister, que ens porta pels monestirs cistercencs de Poblet, Vallbona de les Monges i Santes Creus. Una ruta que ens parla d'història, d'arquitectura, de música, però sobretot de fe. La comunitat monàstica de Poblet i Vallbona, seguint la regla benedictina de l'*ora et labora*, continua testimoniant a l'Església i al món una comunitat que prega i celebra.

També són testimoni de pedres vives les propostes que durant tot l'any ens fa Catalonia Sacra, un projecte conjunt dels deu bisbats amb seu a Catalunya. Dins del programa "L'estiu és diví", ens proposa un viatge per la història de la música, des de l'edat mitjana fins a la modernitat, acompanyats pel so de l'orgue, instrument clau de la música sacra.

El paleògraf, filòleg i historiador de la cultura Jesús Alturo ens recorda que els europeus, des del punt de vista cultural, no podem dir-nos no cristians. L'Església és custòdia d'un patrimoni que ha arribat fins als nostres dies i que durant l'estiu i sempre esdevé aliment per a l'esperit.

Tots els que fem possible *Catalunya Cristiana* us desitgem un bon estiu. A l'agost no hi haurà edició en paper però continuarem informant-vos a través del web i les xarxes socials. Ens retrobem al setembre amb energies renovades.

.....

La setmana en tuits

MONTSE ESQUERDA

@montse_esquerda

18/07/2024

Pediatra

Quasi 10 anys al capdavant de l'Institut Borja de Bioètica. Anys molt intensos, de construir projecte, equip, envoltada de grans persones i d'il·lusió. Un privilegi. Agraïment profund a companys, col·laboradors, alumnes, i confiança plena en David Lorenzo, per donar continuïtat i assolir noves fites

JAUME PADRÓS

@jaumepadros

16/07/2024

President del Col·legi de Metges de Barcelona

Ja fa anys que som molts els que opinem que és obligat canviar el format de celebracions esportives. L'actual acaba degenerant en comportaments gens exemplaritzants

MONTSE FRISACH

@mfrisach

13/07/2024

Crítica d'art

Ha mort Bill Viola. Quan em preguntaven quin era el meu artista viu preferit sempre responia que era ell. Espiritualitat, transcendència, bellesa i una combinació perfecta entre tradició i contemporaneïtat. Pioner del videoart, tantes i tantes coses...

LA SETMANA

Escoltat a Ràdio Estel

IGNASI MIRANDA

SINTONIA D'ESTIU

El programa *Sense distància* de dilluns a divendres a les 18 h, amb les millors entrevistes i seccions de la temporada, i tota la programació litúrgica, pastoral i de pregària són presents en la nostra programació estiuenca, des de dilluns 22 de juliol fins a diumenge 8 de setembre. Com sempre, emetem les misses diàries a les 19.15 h i els diumenges, també a les 11 h des de Montserrat. L'únic canvi horari en aquests continguts es produeix el diumenge, en què oferim *Taula compartida* a les 10 h i *La taula de l'evangeli* a les 10.30 h.

La gran novetat es troba en les hores de música. De dilluns a divendres, es poden escoltar, de 8 a 18 h, seleccions dels 10 temes que van ser número 1 en les llistes d'èxits des de 1960 fins a l'actualitat. D'altra banda, s'emeten altres programes musicals, entre els quals destaquen *Cocodril Club* amb Albert Malla (de dilluns a divendres a les 21 h i dissabtes i diumenges a les 13 h) i els espais presentats per Gerard Carrion: *Sons de la terra* (dissabtes a les 8 h) i *Tot Sardana* (diumenges a les 9 h).

Zoom **MACIÀ GRAU**

Els dies 17, 18 i 19 de juliol ha tingut lloc a Tartera (la Cerdanya) la trobada d'estiu dels bisbes de les diòcesis amb seu a Catalunya. La reunió, en la qual es van tractar temes com la situació dels Seminaris o el mil·lenari del monestir de Montserrat, entre d'altres, ha permès tenir la primera foto on surten tots els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET) des de l'ordenació d'Octavi Vilà, el 21 d'abril.

L'efemèride **JOAN PALLARÈS-PERSONAT**

29 de juliol del 1907

Baden Powell funda els Boy Scouts

La sal de la terra

Descentrament, recepció, discerniment

FRANCESC TORRALBA
Professor de Blanquerna-URL

Els sentits espirituals ens permeten degustar les coses espirituals

La pregària, entesa com un acte d'escolta, és un moviment que s'articula a través de tres exercicis: el *descentrament*, la *recepció* i el *discerniment*.

El primer moviment és un exercici de sortir d'un mateix, d'obrir-se als altres, un treball de negació de l'ego. Només escolta qui reconeix que n'hi ha d'altres i sent interès per allò que potencialment poden dir. Qui solament està interessat en si mateix i en el seu món, en les seves coses i en les seves penes, no pot escoltar, perquè l'escolta requereix, com a condició de possibilitat, el descentrament, l'oblit d'un mateix o, si més no, la posada entre parèntesi del jo.

El segon moviment, el de la re-

cepció, exigeix estar atent, adoptar la forma de recipient, de tal manera que es pugui acollir el missatge que l'altre emet. Per poder realitzar aquest moviment d'escolta, cal, de bell antuvi, desembussar l'oïda de l'esperit i fer-la atent a la veu interior, a la crida del mestre interior.

La Paraula de Déu és imprevisible, no es pot anticipar, ni obeeix als nostres càlculs. No és la ressonància interior dels mots dels pares, ni l'eco interior de la veu dels mestres. És la Paraula que baixa del cel per il·luminar la terra i solament es pot copsar a través de l'oïda espiritual.

Els sentits espirituals ens permeten degustar les coses espirituals, el que transcendeix l'espai i el temps, la matèria, la carn. Si estan obturats

o tapiats, no hi ha forma d'obrir-se a aquestes realitats. D'aquí la importància que té el treball de la recepció, que exigeix desembussar, purgar, netejar les partícules tòxiques que obturen la comunicació entre el temps i l'eternitat, entre el més ençà i el més enllà.

El tercer moviment de l'acte d'escolta comporta, encara, un altre procés, el difícil treball de discerniment, que consisteix a separar sàviament, a distingir el que cal escoltar del que no.

Heus ací la pregunta clau que cal fer-se: com destriar la veu del Mestre interior de les veus que ressonen dins de la meua consciència? Com distingir nítidament el que Déu vol de mi a cada instant? ■

Rosa Deulofeu (1959-2004), el somriure de la fe

Gran amistat amb la Rosa

LOURDES CUNÍ
Amiga de la Rosa

Em sentia molt estimada i acceptada tal com jo era

Tinc una gran discapacitat i necessito sempre una altra persona. Per comunicar-me faig servir un tauler sil·làbic que vaig assenyalant amb un alicorn que em poso al cap i a poc a poc vaig construint les frases i el que vull dir.

Vaig conèixer la Rosa a través d'una amiga meua que me la va presentar a l'Escola de Pregària de la ca-

tedral. Ella em va saludar molt afectuosament i això va ser l'inici d'una gran amistat. Destacaré vivències amb ella. La relació d'amistat era d'igual a igual, no em sentia una nena petita i discapacitada, tot el contrari, una noia com les altres amb qui es podia parlar de qualsevol tema. Per a mi la Rosa era la pau i em sentia molt estimada i acceptada tal com jo era.

La seva mort va ser adonar-me que ja no la veuria més, vaig sentir pena, angoixa i tot això em va durar molt de temps.

La vida continua però mai no la podré oblidar. Vaig aprendre molt de la Rosa i sento la necessitat de les seves paraules que m'animaven en moments de dificultat. Ara ella i els meus pares estan al cel cuidant-nos. ■

**CARD. JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA**

Arquebisbe de Barcelona

La nostra gent gran: un regal i un referent

Avui celebrem la quarta Jornada Mundial dels Avis i de la Gent Gran. En aquest dia l'Església recorda amb afecte tota la gent gran, especialment les persones que estan soles i desvalgudes.

Amb motiu d'aquesta Jornada, el papa Francesc ens ha regalat un bell missatge amb el lema "No m'abandonis al temps de la vellesa" (cf. Sl 71,9). Enguany el Papa ens proposa que meditem alguns textos de la Sagrada Escriptura. Centrant-me en un d'ells, del llibre de Rut, voldria compartir amb vosaltres algunes reflexions.

El llibre de Rut és un escrit de l'Antic Testament que ens pot ajudar a mantenir la fe i l'esperança en temps difícils. El seu autor explica la història de Noemí, una dona gran que, després de la mort del seu marit i dels seus dos fills, es queda en companyia de les seves joves, Orpà i Rut.

Noemí diu a les seves joves que la deixin sola i tornin amb la seva família, ja que no vol ser una càrrega per a elles. La seva actitud ens recorda totes aquelles persones grans que senten que són un llast per als altres i viuen soles a casa seva, tristes i, a vegades, desanimades. No podem ignorar el clam de tantes persones que ens demanen que no les abandonem quan siguin grans, que no ens oblidem d'elles quan els fallin les forces (cf. Sl 71,9).

Orpà acompanya la seva sogra No-

emí fins al seu poble, però finalment decideix tornar amb la seva família. Tanmateix, Rut, tot i que la seva sogra li insisteix que se'n vagi, prefereix quedar-se a viure amb ella. Ho diu amb aquestes belles paraules: "No insisteixis que et deixi, que em separi de tu i que me'n torni! On vagis tu, vull anar-hi jo; on visquis tu, vull viure-hi jo. El teu poble serà el meu poble, el teu Déu serà el meu Déu" (cf. Rt 1,16).

Rut valora la seva anciana sogra. El seu gest ens pot ajudar a apreciar més els ancians. Ells són la memòria d'un poble. Transmeten la fe i la seva experiència als més joves. Ens ensenyen que el més important a la vida és la tendresa i l'atenció a les persones més vulnerables.

El papa Francesc, durant l'homilia que va pronunciar el 2018 a la festa de la Presentació del Senyor, ens va dir unes paraules que ens recorden que la gent gran són un regal i un referent per a les noves generacions: "Si els joves estan cridats a obrir noves portes, els ancians tenen les claus." Tinguem cura d'ells i aprenguem d'ells, de la seva pau i saviesa. Sapiguem veure com brillen. Honorem-los, perquè ells van sempre per davant nostre.

Benvolguts germans i germanes, Déu valora els nostres avis. Ell els escolta amb atenció i els acull amb tendresa. Demanem a Crist que ens ajudi a descobrir la bellesa de totes les etapes de la nostra vida i que ens ensenyi a acollir-les amb gratitud. ■

Els monestirs cistercencs motiven la descoberta de tradicions, artistes, gastronomia i natura en terres de l'Urgell, la Conca de Barberà i l'Alt Camp

CULTURA I PREGÀRIA EN ELS CAMINS DEL CISTER

CARME ESCALES

Vimbodí i Poblet

Horta i altar, terra i església, donen als monestirs aliment de l'ànima i del cos als seus monjos i monges, en un exemplar minimalisme en què l'oració i el treball dels conreus traspuen l'experiència d'una vida completa. I això, fins avui, en tots aquells monestirs on la vida comunitària fa encara bategar una manera de viure la fe, en tres dimensions, que dona plenament sentit a una llarga història.

© La Ruta del Cister

*La germana Sara Picher
explica Vallbona de les
Monges a un grup de visitants.*

BERNAT FOLCRÀ
 “Al segle XII, hi havia la necessitat de portar una presència cristiana i cultural a aquestes terres ermes que s’anaven guanyant durant la reconquesta”

SARA PICHER
 “El dia a dia comunitari és alternat entre l’“ora et labora”, combinant el treball quotidià amb la principal tasca diària, que és l’ofici diví”

Església del monestir de Santa Maria de Poblet en la benedicció abacial de Rafel Barruè, l'11 de juliol.

Els orígens del monaquisme cristià els trobem en la segona meitat del segle III, a Egipte. Hem d'anar nou segles endavant per situar-nos en l'inici de la vida comunitària dels monjos de l'orde del Cister establerts a Poblet, a Vallbona i a Santes Creus, aixecant els tres monestirs que avui podem descobrir si emprenem la Ruta del Cister.

El monestir de Poblet va ser el primer a fundar-se, l'any 1150. El perquè de la seva fundació ens l'introdueix fra Bernat Folcrà, un dels divuit monjos que hi viuen i col·laborador de *Catalunya Cristiana*. “Al segle XII, hi havia la necessitat de portar una presència cristiana i cultural a aquestes terres ermes que s’anaven guanyant durant la reconquesta. Per repoblar

el territori amb una presència cristiana i cultural, el comte de Barcelona Ramon Berenguer IV va escriure una carta al monestir de Fontfreda, al departament francès de l'Aude, a una quinzena de quilòmetres al sud de Narbona. Era una abadia benedictina fundada al segle XI pel vescomte Eimeric de Narbona, que esdevingué cistercencal l'any 1145. Berenguer s'hi va adreçar demanant monjos, ja que en aquella època els cistercencs eren famosos per la seva capacitat de treballar el camp, a més de portar una vida espiritual de pregària.”

I per què es va triar aquell punt exacte per instaurar-hi un monestir?, si com explica l'historiador i professor de la Universitat Rovira i Virgili Antoni Carreras “era un lloc

MCS Arquitectes Tarragona

lloc una certa aurèola de misticisme i espiritualitat”, explica Antoni Carreras. I tots aquests precedents van propiciar la tria d’aquest espai com a lloc adequat per crear el monestir. “Aquest motiu espiritual no ha quedat constatat, però segur que ho van determinar la fe dels ermitans precedents als monjos de l’orde del Cister que van escollir aquell punt per establir-s’hi”, argumenta l’historiador fill de l’Espluga de Francolí i autor del llibre-guia *Monestir de Poblet, un món de sensacions* (Edilexa).

VIURE EN COMUNITAT

Avui, tal com explica Bernat Folcrà, divuit monjos d’edats diverses compaginen bé la vida en comunitat. “La nostra principal activitat és l’ofici diví, la pregària monàstica. La fem set o vuit cops al dia, des de matines, la missa, les laudes... que és una de les primeres fórmules de l’apostolat monàstic. I l’església és oberta a tothom”, precisa. “Qui vulgui entrar-hi i participar, ho pot fer. Trobarà que la litúrgia de Poblet té algunes coses noves, com la introducció del cant gregorià, amb cants gregorians nous.” Fra Bernat troba que és justament el cant gregorià un atractiu per a molta gent, “perquè hi troben una música reposada, i la litúrgia així també és més pausada i tot plegat fa un temps de pregària més intens”.

Al terme del municipi de Vimbo-dí i Poblet, l’entrada al monestir de Poblet és un convit a la calma, a la contemplació, a la descoberta d’un

espai sacre artísticament singular. Poblet és un dels monestirs més grans d’Europa, declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO, i un dels tres espais monacals que marquen el camí de la Ruta del Cister. Amb els altres dos, Santa Maria de Vallbona i Santes Creus, donen pas i sentit a un itinerari que es pot seguir a peu o en bicicleta i que recorre el traçat del GR®175, que transcorre per les comarques de l’Alt Camp, la Conca de Barberà i l’Urgell. Aquest és l’únic recorregut que enllaça entre si els tres monestirs cistercencs de Santes Creus, Poblet i Vallbona.

D’aquesta manera, tres monestirs, dos dels quals —Poblet i Vallbona— encara amb vida comunitària, són punt de partida d’una impressionant descoberta de pobles i indrets naturals de l’entorn. De la mà de celebracions culturals, de caràcter tradicional, com les festes populars, i contemporànies, com els festivals de música, les visites a museus i la descoberta d’obradors d’artistes, així com tota la riquesa gastronòmica de què dins i fora, en les proximitats dels tres monestirs, es pot gaudir, aquella vida espiritual de la vida monàstica irradia tots aquests motius per apropar-se a les tres comarques enllaçades per Poblet, Vallbona i Santes Creus.

Les hostatgeries obertes a tothom, tant al monestir de Poblet com al de Vallbona de les Monges, sumen una motivació més d’aquesta ruta, perquè permeten allotjar-se en espais molt especials, lluny del brogit

amb pendent, en el qual es va haver de rebaixar la terra. Tampoc no hi havia aigua, i es va haver de fer arribar d’uns tres quilòmetres més amunt, a través d’una sèquia subterrània, en direcció a Prades”. Hi havia un motiu espiritual per establir-se allà. “Són d’aquelles coses de la història que no es poden constatar, els aspectes intangibles que, però, tenen sentit”, precisa Carreras. Perquè, en aquell indret —diu— hi havia ja una sèrie d’ermites, llocs de veneració d’un personatge molt singular —de nom Poblet— que, segons recullen alguns documents, obrava prodigis. “Els musulmans de Siurana el van capturar diverses vegades, però sempre s’escapava, i al final el van deixar per impossible. I tot això donava a aquell

© La Ruta del Cister

Monestir de Santes Creus.

de les vides modernes, de presses i aglomeracions. Fent-hi nit, a més, podem gaudir més de l'entorn, des que ens llevem, fins a la nit sota els estels. Fra Bernat explica que a Poblet, a més, acullen hostes homes per compartir la seva vida monacal, i fins i tot els àpats.

També tenen l'oportunitat de transmetre la seva vida als estudiants. "Fem un camp d'aprenentatge i acollida d'escoles, amb nens de tot Catalunya que venen a fer experiències de coneixement del monestir, exercicis d'escriptura amb tinta, com ho feien els copistes, els monjos escriptors, i aprenen la història medieval." Sempre que els alumnes demanen fer una entrevista a algun monjo, és fra Bernat qui els la concedeix, i així, com diu ell, "no només veuen pedres, sinó que també poden parlar amb un membre de la comunitat. És molt bonic", expressa.

MÚSICA EN VIU

Poblet, a més, tal com afegeix fra Bernat, "té un vessant molt cultural". Un cop a l'any, el mes de novembre, s'hi fa "un festival internacional d'orgue que ha agafat molta empenta, perquè s'hi convida organistes de categoria mundial".

L'altre gran festival ben conegut que té el monestir de Poblet com un dels seus escenaris, juntament amb el monestir de Santes Creus i la vila de Montblanc, és el Festival Jordi Savall. Enguany, aquest festival que organitza la Fundació Centre Internacional de Música Antiga, se celebrarà del 12 al 18 d'agost.

L'experiència espiritual als monestirs com el de Poblet propicia una vivència molt sublim dels concerts de música en viu que trien aquests escenaris mil·lenaris. Un altre molt destacable és el cicle de música La Pedra Parla, que tindrà lloc els dies 3 i 4 d'agost al Reial Monestir de Santa Maria de Vallbona. Enguany arriba a la seva novena edició i estarà dedicat al patrimoni musical català, amb obres que abracen des del barroc a la música contemporània.

El primer concert, el dia 3 a les 18.30 h, porta per títol un vers de Joan Margarit: "L'únic cant d'ocell que podria ser Schubert." Serà protagonitzat pel jove baríton Ferran Albrich, una de les grans veus catalanes i que recentment ha debutat a Itàlia i Viena.

I abans d'aquest primer concert, es farà una trobada amb la musicòloga Marga Mingote per parlar de l'arxiu musical de la biblioteca del monestir.

També el monestir de Santes Creus, tot i no comptar ja amb vida en comunitat de cap monjo, és obert al públic, que poden visitar-lo acompanyats d'un guia, també en dies concrets amb llenguatge de signes, o de manera individual i guiant-se des d'una aplicació mòbil.

El seguiment de l'empremta cistercenca comprèn també el *modus vivendi* d'aquesta comunitat religiosa. Als voltants del monestir de Poblet, per exemple, tal com explica fra Bernat, "podem descobrir el sistema de granges que tenien els monjos. Eren els monjos conversos els qui treballaven a fora, al camp. Aquesta era una característica del monaquisme cistercenc. A l'edat mitjana hi havia dos tipus de monjos: els que no sabien llegir, i es dedicaven més a les feines del camp, i els monjos que sabien llegir i es dedicaven a l'estudi". Avui dia —precisa— hi ha només una única manera de ser monjo.

Però insisteix en l'interès que suscita el desenvolupament del camp a l'edat mitjana, els sistemes de regadiu, i vinyes i ramats, i l'organització de tot això amb granges, una forma de treballar —puntualitza— "típicament cistercenca que va fer evolucionar la vida del camp".

VALLBONA DE LES MONGES

A Santa Maria de Vallbona hi viu una comunitat de cinc germanes. Una d'elles, la germana Sara Picher, ens explica que "el dia a dia comunitari és alternat entre *l'ora et labora*, combinant el treball quotidià amb la principal tasca diària, que és l'ofici diví, de manera que tota la jornada està ordenada per la pregària litúrgica i comunitària".

Els monestirs cistercencs —explica la germana Sara— "pertanyem a la tradició benedictina que ens ve donada per la Regla de sant Benet, i com a tal oferim el servei d'acolliment per a l'hoste i el pelegrí que s'acosta a casa nostra allotjant-se a l'hostatgeria o també al Refugi. Les germanes celebrem la pregària comunitària i l'Eucaristia cada dia a l'església del monestir, on l'hoste i qualsevol que s'hi apropi pot prendre'n part".

Santa Maria de Vallbona, des del segle passat, fou declarat bé cultural d'interès nacional i, pel seu interès patrimonial, obre les portes al visitant que vulgui conèixer de més a prop la seva història. "Hi acollim famílies, grups i escoles, oferint habitualment visites guiades, on el visitant descobreix la història, l'art i la vida de pregària d'aquest monestir habitat. Durant el recorregut de la visita també es pot accedir —des de fa pocs anys— a l'antic dormitori comú, on es troba exposada la Farmàcia medieval que les germanes usaven per guarir els malalts que s'acostaven al cenobi. A més, el visitant també tindrà l'ocasió de conèixer la botiga del monestir on trobarà l'artesanía elaborada al taller del monestir amb peces de ceràmica i reproduccions dels antics pots de farmàcia, com també bosses d'herbes remeieres de l'hort preparades per prendre en infusió o per cuinar", explica la germana Sara.

I destaca la importància del cicle de concerts La Pedra Parla, on "podem gaudir d'un variat i riquíssim repertori musical, al mateix temps que es gaudeix de la bellesa de l'entorn monàstic, amb el seu claustre i la seva església. L'art i la música s'uneixen de tal manera que el cor s'eleva més enllà d'un mateix", expressa. "I contemplant la grandesa i la bellesa dels artistes, ja sigui en la bellesa d'aquest monument o en la bellesa de la música que s'hi escolta el mes d'agost, som convidats a admirar-hi el seu artista. A banda, com diu la germana Sara, "la sorpresa i fascinació que viuen els visitants del monestir els mou a visitar els altres, de vegades, sense tenir prèviament intenció de fer-ho." ■

ACCEDIU AL WEB DE LA
RUTA DEL CISTER

Com una reina, com un rei

Visita La Ruta del Cister

Poblet, Vallbona i Santes Creus

Els monestirs reials de Catalunya

Compra't el
carnet de la Ruta
per només 15€

V

Bisbat d'Urgell

VIDA ECLESIAL

Aquesta setmana el **Vaticà** presenta l'“**Instrumentum laboris**”, entrevistem **Josep-Lluís Serrano Pentinat**, nomenat bisbe coadjutor d'Urgell, i parlem de la **XXXII Trobada Nacional** de les **verges consagrades**

L'arquebisbe Joan-Enric Vives, bisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra, i Josep-Lluís Serrano Pentinat, nomenat el divendres 12 de juliol bisbe coadjutor d'Urgell.

Presentat l'“Instrumentum laboris”
per a l'assemblea sinodal d'octubre

Transparència i rendició de comptes per ser creïbles a l'hora d'evangelitzar

ÁNGELES CONDE
Corresponsal a Roma

El Vaticà ha presentat el document de treball, *Instrumentum laboris*, que servirà com a base per a les reunions de la pròxima Assemblea General Ordinària del Sínode dels Bisbes sobre la Sinodalitat a partir del 2 d'octubre vinent. El text emana de les reflexions de les conferències episcopals, les Esglésies catòliques orientals i altres entitats eclesials internacionals, a més de les conclusions presentades pels rectors després de la seva trobada de tres dies a la qual van ser convocats pel Papa.

El document de treball proposa estrènyer encara més el setge al clericalisme, l'opacitat i la cultura de l'abús sexual i de consciència com una forma de fer creïble la missió de l'Església. “La falta de transparència i de mecanismes de rendició de comptes alimenten el clericalisme que es basa en el supòsit implícit que els ministres ordenats no han de retre comptes a ningú per l'exercici de l'autoritat que els ha estat conferida”, subratlla el text de forma contundent en el punt 75.

Seguint l'estela de la corresponsabilitat, l'“Instrumentum laboris” aprofundeix en la participació femenina en els diferents àmbits

El full de ruta elaborat per la Secretaria del Sínode a partir de les esmentades aportacions recomana vivament treballar en la qüestió de la transparència per fer de l'Església la casa de “tots, tots, tots”, com li agrada dir al papa Francesc. I en aquest exercici de transparència, apunta el document, els que ocupen els llocs d'autoritat han d'estar a l'avantguarda. L'*Instrumentum laboris* afirma a més que “si l'Església sinodal vol ser acollidora, aleshores la rendició de comptes i la transparència han d'estar al centre de la seva acció en tots els nivells i no únicament en el nivell d'autoritat”.

La corresponsabilitat de tot el poble de Déu en la missió, un tema molt tractat en l'anterior assemblea del 2023 i documents posteriors com a clau per enfortir la sinodalitat, també es basa en aquesta transparència i rendició de comptes perquè “són essencials per promoure la confiança mútua necessària per caminar plegats”.

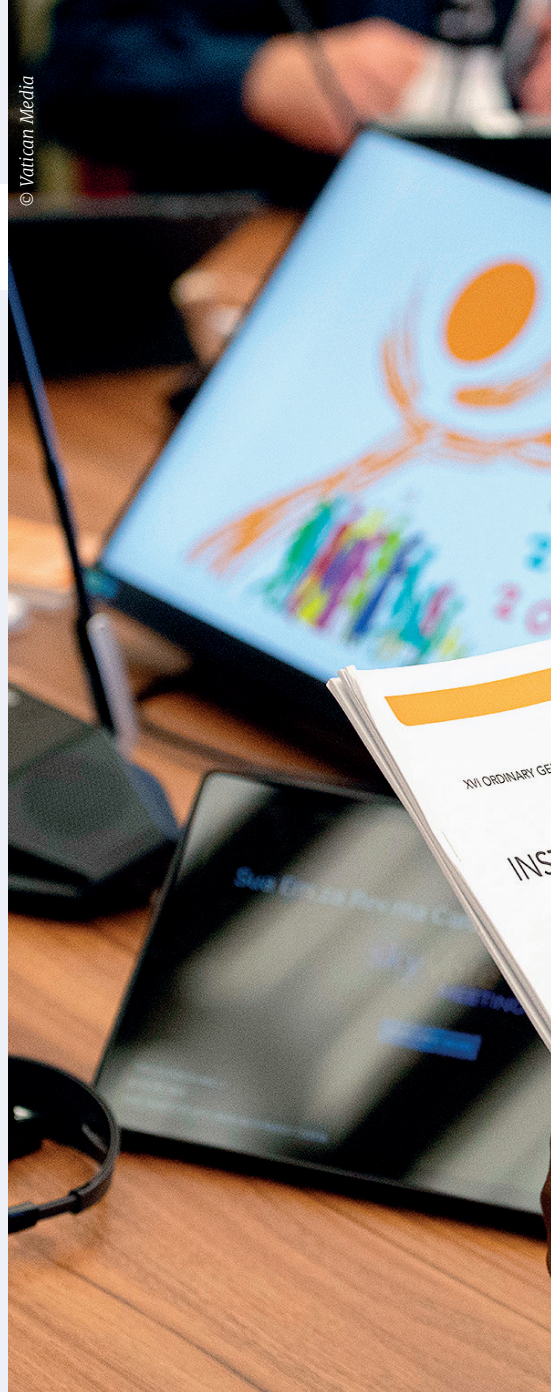
A l'octubre, aquesta guia que és l'*Instrumentum laboris*, els participants en l'Assemblea sinodal es trobaran amb el repte de proposar un sistema de transparència també en l'àmbit financer, en el de les directrius pastorals o fins i tot en el de la gestió dels recursos humans, per exemple, en allò que toca les condicions de feina dels treballadors.

El Sínode suggereix que, respecte d'aquests extrems, la rendició de comptes es tradueixi en informes periòdics sobre el compliment dels mecanismes de transparència i responsabilitat ministerials: “L'avaluació, entesa en un sentit no moralista, permet als ministres implementar ràpidament qualsevol ajust i promou el seu

creixement i capacitat per prestar un millor servei.”

Perquè “la transparència ha de ser una característica de l'exercici de l'autoritat en l'Església”, sentència el text.

Seguint l'estela de la corresponsabilitat, l'*Instrumentum laboris* aprofundeix en la participació femenina en els diferents àmbits. Per exemple, parla d’“un canvi de mentalitat”. És a dir, “una conversió a una visió de relació i reciprocitat entre homes i dones, que són germans i germanes en Crist”. “La comunió, la participació i la missió de l'Església pateixen les conseqüències d'una falta de conversió de les relacions i les estructures”, sosté el document. Per il·lustrar millor aquesta idea, inclou l'aportació d'una Conferència Episcopal Americana que afirma que “una Església en la qual tots els mem-

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Deixar
anar llast

Es diu que l'Església és "experta en humanitat", i tot i que no sempre ho sembla, crec que és així. Un tema clau és com gestionem el far-dell de les contrarietats que suposa el fet de viure.

Des dels nostres mateixos errors o els danys que causem, volent-ho o sense voler-ho, fins als que patim per part dels altres gairebé inevitablement, poden anar-se acumulant en la memòria i el cor. L'orgull ferit ens converteix en col·leccionistes de greuges. Les incomunicacions, els malentesos, les expectatives no acomplertes... poden tornar-se un llast que ens frena, ens entristeix, ens roba l'esperança. I les noves contrarietats se sumen i ens tallen la llibertat.

Cal processar el que ens passa i deixar anar llast a base de mansuetud i humilitat, conjuminant raó, fe i emocions:

1. Reconèixer que ens ha fet mal alguna cosa, ja sigui per haver fet mal o perquè algú ens ha ferit.
2. Comprendre que els límits humans poder ser de vegades insalvables.
3. Mirar de comprendre els motius dels altres, veure'n els atenuants (com el Paràclit, Advocat).
4. Acceptar-se un mateix i els altres com són, com som. No estar constantment imaginant persones perfectes i immaculades que en realitat no existeixen.
5. Veure-ho tot a la llum de la immensa, desconcertant Misericòrdia de Déu, que té amb nosaltres una paciència infinita.
6. A partir d'aquí, demanar perdó als nostres germans i perdonar de cor.
7. I acudir al sagrament de la Reconciliació per sentir-nos perdonats i acollits pel Senyor i per l'Església.

"Veniu a Mi i jo us faré reposar... Apreneu de mi que soc benèvol i humil de cor, i trobareu el vostre repòs."

Doncs això.

LETICIA SOBERÓN.

Experta en Intel·ligència col·laborativa

L'"Instrumentum laboris" serveix com a base per a les reunions.

bres es puguin sentir corresponsables és un lloc atractiu i creïble".

D'aquesta forma, el text apunta que hi ha moltes possibilitats desaprovechades de participació per a les dones. Per això, des de Roma llencen una crida a promoure el desenvolupament d'aquest potencial de les dones en tots els estrats, des de les parròquies i diòcesis fins a llocs de més nivell. Sense anar més lluny, són interessants les propostes de fomentar la presència de dones en llocs de responsabilitat en seminaris, instituts i facultats de teologia o augmentar el nombre de dones que desenvolupen la funció de jutge en els processos canònics".

Això no obstant, hi ha línies vermelles com l'admissió de les dones al ministeri diaconal on el document assegura que "algunes Esglésies locals ho

demanen mentre que d'altres reiteren la seva oposició". Per tant, precisa, el tema "no serà objecte dels treballs de la Segona Sessió", però "és bo que la reflexió teològica continuï, amb temps i mètodes adients".

Finalment, el text recorda que, sobre qüestions particulars, com aquesta de l'accés de les dones al diaconat, el Papa ha creat deu grups de treball *ad hoc*. Perquè es tracta de "qüestions de gran importància, algunes de les quals requereixen ser tractades per tota l'Església i en col·laboració amb els dicasteris de la Cúria Romana". En un d'aquests grups la representació espanyola anirà a càrrec del cardenal arquebisbe de Madrid, José Cobo, que participarà en l'estudi de diferents aspectes de la formació dels sacerdots als seminaris. ■

Josep-Lluís Serrano Pentinat és prevere del bisbat de Tortosa i té una àmplia experiència a la Nunciatura vaticana

Un nou bisbe coadjutor per a Urgell

L'arquebisbe Joan-Enric Vives va presentar el bisbe electe, Serrano Pentinat, al Col·legi de Consultors, una estona abans de fer-se oficial el nomenament davant dels mitjans de comunicació.

CARME MUNTÉ MARGALEF
Redacció

Amb la seva
ordenació episcopal
Josep-Lluís Serrano
es convertirà en
el bisbe més jove
d'Espanya

Josep-Lluís Serrano Pentinat, prevere del bisbat de Tortosa i conseller de la Nunciatura al servei de la Secretaria d'Estat del papa Francesc, ha estat nomenat bisbe coadjutor d'Urgell. Segueix les mateixes passes que l'actual bisbe d'Urgell, Joan-Enric Vives, que sent bisbe auxiliar de Barcelona el 2001 va ser designat coadjutor de Joan Martí Alanís. La figura del coadjutor amb dret a successió (prevista en el Codi de Dret Canònic en els canons 403 i següents) s'entén necessària per a un bisbat que té la particularitat de comprendre el Principat d'Andorra i on el seu bisbe exerceix com a copríncep mitrat.

En les seves primeres paraules adreçades a l'Església diocesana d'Urgell, el 12 de juliol, el bisbe electe va manifestar que s'unia "per col·laborar i aprendre de l'arquebisbe Joan-Enric, el vostre bisbe d'Urgell, així com tam-

bé del clergat diocesà, de la vida consagrada femenina i masculina, dels moviments laicals i de la vida de les comunitats parroquials". I es va mostrar agraït per la nova missió: "Dono gràcies al bon Déu per aquesta crida que acullo amb obediència i pau, i em poso a la vostra disposició i al servei dels qui més necessiten l'afecte de Déu, i sempre al costat de l'arquebisbe Joan-Enric, ajudant-lo en la cura pastoral de la diòcesi, així com mantenint les seves bones relacions amb les institucions públiques."

D'ençà del nomenament, l'activitat institucional ha estat intensa per a aquest tivissenc de 47 anys, que ha estat secretari a les nunciatures apostòliques a Moçambic (2012-2016), Nicaragua (2016-2017) i Brasil (2017-2019) i que domina diverses llengües: a més del català i el castellà, parla italià, francès, anglès i portuguès.

La mateixa tarda del nomenament, acompanyat de l'arquebisbe Joan-Enric Vives, va haver-hi una visita de cortesia amb les principals institucions andorranes —el Govern d'Andorra i el Consell General—, i també a l'alcalde de la ciutat de la Seu d'Urgell.

L'endemà, va fer la seva primera visita pastoral, que va ser al santuari-basilica de la Mare de Déu de Núria, patrona de la diòcesi d'Urgell. Al migdia va tenir lloc la celebració de l'Eucaristia al santuari, presidida per l'arquebisbe Joan-Enric i concelebrada pel bisbe coadjutor electe. En acabar l'Eucaristia, i després de cantar els goigs a la Mare de Déu de Núria, van venerar la sagrada imatge de la Mare de Déu i li van demanar protecció i ajuda. Un dinar de germanor amb els preveres que s'encarreguen de les parròquies de la Vall de Ribes va posar punt final a la visita.

Amb la seva ordenació episcopal —al tancament d'aquesta edició la data encara estava pendent de concretar— Josep-Lluís Serrano es convertirà en el bisbe més jove d'Espanya. ■

“Caminarem junts com a Poble de Déu i en un moment concret el testimoni serà ofert”

El bisbe electe pregant davant la imatge de la Mare de Déu de Núria l'endemà del seu nomenament.

Com viu aquest moment? I sobretot quina va ser la seva primera impressió quan li van comunicar que el Papa l'havia nomenat per a aquest càrrec?

Podria dir que encara no he pres consciència plena d'aquesta confiança que l'Església em fa a través del papa Francesc. Visc aquests dies amb obediència, perquè a través de l'escolta de la Paraula de Déu, se'ns dona la pau. I també amb sorpresa i disponibilitat, cal viure cada dia amb la frescor de deixar-se a les mans de qui sabem que ens estima i després cal buidar-se per omplir-se d'aquesta missió confiada.

Vostè, a banda de la seva tasca com a sacerdot, té experiència diplomàtica. Creu que és important per al servei a la Seu d'Urgell i sobretot com a copríncep d'Andorra?

El servei exterior de la Santa Seu té l'objectiu de fer present l'Església universal en aquella Església local i particular on som enviats, tot estrenyent els vincles entre el Successor de Sant Pere, el papa Francesc, i la pròpia Església local i viceversa; així mateix, el representant pontifici és

enviat davant les autoritats estatals per establir relacions de sana col·laboració i respecte, com ens recorda la constitució pastoral *Gaudium et spes*, sobre l'Església en el món actual.

Ha estat secretari a les nunciaturs apostòliques a Moçambic (2012-2016), Nicaragua (2016-2017) i Brasil (2017-2019). Quina valoració fa d'aquesta experiència?

Una experiència de missió, o sigui, de sortir d'un mateix per conèixer una realitat on les llavors de l'Evangeli arribaren molt primer que nosaltres poguéssim fer-nos-hi presents. Així, servint en aquests països se'ns posa en continuïtat en una cadena de servidors que portaren la joia de l'Evangeli a diferents indrets del nostre món. Una vivència d'universalitat en viure en diferents contextos, tradicions, cultures, llengües, amistats, diferents nacionalitats... i sobretot una experiència de *magis*, en llenguatge ignasià, del ser enviat per als altres.

Curiosament vostè passa de Tortosa, al sud de Catalunya, a la Seu d'Urgell, ben al nord. Quines prioritats es marca sobretot per a aquests propers mesos en què conviurà amb

l'arquebisbe i copríncep Joan-Enric Vives? És potser com una cursa de relleus?

Després de quinze anys d'estar a l'exterior, ara soc enviat a l'Església d'Urgell. La missió serà la d'aprendre de l'arquebisbe Joan-Enric, estar al seu costat i sobretot viure la comunió per a millor ben servir la realitat d'aquesta Església local que té la particularitat de comprendre el Principat d'Andorra i que el seu bisbe hi exerceix com a copríncep mitrat. La imatge de la cursa de relleus expressa gràficament aquest nomenament com a bisbe coadjutor, o sigui, caminarem junts com a Poble de Déu que som i en un moment concret el testimoni serà ofert.

“La missió serà la d'aprendre de l'arquebisbe Joan-Enric, estar al seu costat i sobretot viure la comunió per a millor ben servir la realitat d'aquesta Església local”

Tot a punt per a la XXXII Trobada Nacional de les verges consagrades

ROSA MARÍA JANÉ CHUECA
Barcelona

Cada any se celebra una trobada de l'ordo virginum on es reuneixen les verges consagrades de les diferents diòcesis espanyoles. Enguany la cita és a Barcelona, de l'1 al 5 d'agost, amb el lema "Enmig del món, acompanyades per Jesús" (Lc 24,13-35). Com ens expliquen les amfitriones, les verges consagrades de Barcelona, el lema s'inspira en el passatge evangèlic dels deixebles d'Emmaús: "Reflecteix la vocació de la verge consagrada, la qual, vivint enmig del món, busca constantment la presència de Jesús en la seva vida. També nosaltres, des del nostre camí de consagració, sentim els nostres cors abrusats quan llegim l'Escriptura, i reconeixem el Senyor en la fracció del pa; també nosaltres som cridades a testimoniar que Ell és viu i ens estima."

Aquesta trobada suposa per a les

participants un moment privilegiat "per aprofundir la nostra consagració, compartir amb les altres, estrènyer els vincles de comunió entre nosaltres, pregar plegades, fer créixer el desig d'entrega i servei en l'Església".

El carisma de les verges consagrades és netament diocesà, ens comenten les amfitriones. "Ens crida Jesucrist i ens consagra el bisbe de la diòcesi a la qual pertanyem", indiquen, "vivim la nostra fe i la nostra entrega profundament arrelades en la diòcesi a la qual servim". El distintiu fonamental, específic d'una verge consagrada és de *sponsa Christi*: "La donació esposal a Crist abasta tot el seu ésser: el seu cor, ment i cos; cercant assumir el seu estil i condició de vida. D'aquesta unió profunda i especial amb Crist les verges consagrades ens lliurem al servei de l'Església amb la nostra pregària i servei."

Les verges consagrades no viuen en comunitat. La seva consagració és pública i s'hi arriba després d'un llarg període de formació i discerniment. Després de la consagració, no hi ha tor-

nada. Això implica, ens expliquen, "que la persona tingui clara la seva vocació i que hagi assolit una maduresa humana i espiritual suficient perquè haurà de viure aquesta vocació enmig del món sense ajuda d'una comunitat que et sostingui i t'estimuli. No tenim fundadores ni superiores. Cal que cadascuna sigui madura per ser autònoma".

REpte DEL SEGLE XXI

"Ser al món sense ser del món" és un repte que afecta no només la verge consagrada, reconeixen, "tot cristià està cridat d'alguna manera a viure aquest difícil equilibri. Cal dedicar espais al silenci i la pregària per poder retornar una vegada i una altra a cercar allò que és essencial, allò que és necessari i prioritari, elegint un cop i un altre la part millor, cosa que implica també rebutjar allò que impedeix o obstaculitza el seguiment de Jesucrist o allò que és contrari al seu Regne".

L'orde de les verges continua sent un gran desconegut, en general. Aquesta

Tindrà lloc a Barcelona,
de l'1 al 5 d'agost, amb el lema
"Enmig del món, acompanyades per
Jesús" (Lc 24,13-35)

H.H.OBIATAS
DE
CRISTO SACERDOTE

79

L'anterior trobada d'àmbit espanyol es va celebrar a Salamanca.

forma de vida consagrada es remunta als primers segles del cristianisme. Més tard, va desaparèixer i va ser recuperada per l'Església després del Concili Vaticà II i reinstaurada a Catalunya l'any 2000. "Algunes persones d'Església pensen que la vida consagrada només està formada per la vida religiosa", comenten les verges de Barcelona, "i quan dius que no ets monja, pensen que la teva consagració és de 'segona categoria'. També algunes persones pensen que, si l'Església fomenta l'orde de les verges, pot anar en detriment de les vocacions a la vida religiosa. Però aquesta por prové del desconeixement i de no comprendre que cadascú té el seu lloc en l'Església i que tots ens necessitem i ens complementem".

Per això, viuen amb especial il·lusió que l'any vinent celebraran el 25è aniversari de la restauració de l'orde de les verges a Catalunya: "No deixem de rebre noves vocacions. Des dels primers segles el Senyor continua cridant dones per fer-les signes del seu amor esposal i etern. Som la forma de vida consagrada

més antiga que existeix i, alhora, responem a les necessitats i exigències del món actual."

A l'hora de parlar de referents bíbliques, aquestes dones apunten que la Mare de Déu és la primera per excel·lència, "aquella que va integrar de manera més harmònica la virginitat, esposalitat i maternitat". Però també esmenten, tot i que no com a model de virginitat, Maria Magdalena, "apassionada seguidora de Jesucrist, fins als peus de la creu al Calvari, i al costat del sepulcre el dia de la resurrecció i que en va esdevenir testimoni: Apòstol dels Apòstols".

Altres models per a elles són les primeres verges màrtirs, algunes de les quals apareixen al cànon romà: Llúcia, Àgata, Cecília, Agnès... i, és clar, "la gran santa Eulàlia, copatrona nostra, que venerem a la cripta de la catedral cada 12 de febrer".

En aquests moments, les verges consagrades agraïen especialment el protagonisme que el papa Francesc està donant a la dona en l'Església: "La dona, des de la seva feminitat, pot

aportar molt a l'Església des de la seva especial sensibilitat, intuïció, creativitat i diferents capacitats peculiars. Tot això ha estat reconegut diversos cops per diferents Papes i també pel papa Francesc, el qual va afirmar que 'una Església sense dones és com el grup dels apòstols sense Maria'." ■

Aquest forma de vida
consagrada es remunta
als primers segles
del cristianisme. Més
tard, va desaparèixer
i va ser recuperada
per l'Església després
del Concili Vaticà
II i reinstaurada a
Catalunya l'any 2000

Acte al carrer per reivindicar llar digna per a tothom. Càritas Barcelona participa en la Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar (XAPSL).

SENSIBILITZAR

“L’acció social de Càritas va més enllà de l’acció social que es realitza amb les persones en situació de vulnerabilitat, ja que cerca incidir en les causes i implicar la societat en general: és per això que duem a terme accions de sensibilització. Sensibilitzar significa sentir, veure, escoltar, deixar-se afectar per la realitat, el dolor i el sofriment de l’altre. La sensibilització convida a la implicació, a la presa de consciència, al posicionament, al compromís, a la transformació personal” (*Memòria 2023 de Càritas Diocesana de Barcelona*)

URGELL

Concert inaugural del Festival de Música Antiga dels Pirineus a la catedral

La catedral de Santa Maria d'Urgell va acollir, el 5 de juliol, el concert inaugural de la 13ena edició del Festival de Música Antiga dels Pirineus, que es desenvolupa durant juliol i agost. Al concert hi van assistir l'arquebisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra, Mons. Joan-Enric Vives, el president del Parlament de Catalunya, l'alcalde de la Seu d'Urgell i els vicaris generals Mons. Josep M. Mauri i Mn. Ignasi Navarri.

VIC

Una nova edició de les colònies Aventura't

De l'1 al 7 de juliol van tenir lloc a la Garrotxa les colònies Aventura't. Cinquanta-set infants i adolescents de set a disset anys i una vintena de monitors van participar en aquesta activitat organitzada per la Delegació de Joves del bisbat. Hi pogueren gaudir de diverses activitats: jocs, excursions, piscina, tallers, moments d'oració, missa, adoració...

TERRASSA

Trobada d'estiu del Col·legi de Consultors i el Consell Diocesà d'Assumptes Econòmics

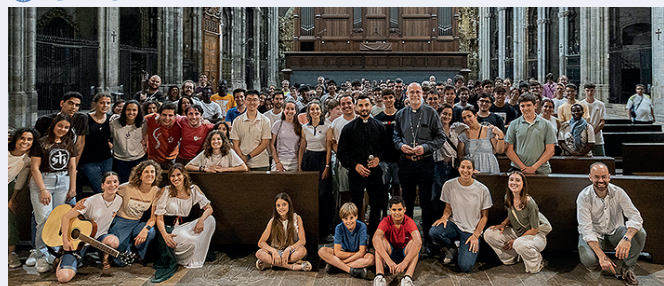
El divendres 12 de juliol va tenir lloc la trobada de final de curs dels membres del Col·legi de Consultors i del Consell Diocesà d'Assumptes Econòmics. La reunió es va realitzar al bisbat i, posteriorment, es va celebrar un dinar de germanor.

SOLSONA

L'exposició Picasso s'acomiada del Museu de Solsona

Organitzada i produïda pel Museu Diocesà i Comarcal de Solsona i amb el préstec excepcional del Museu Picasso de Barcelona, l'exposició *Picasso. Territori i arts i tradicions populars catalanes* va tancar portes el 14 de juliol. L'exhibició ha coincidit en una etapa de plena efervescència del Museu marcada per una remodelació pel que fa a l'accés, la millora i la modernització.

GIRONA

La catedral acull la cloenda de curs de la Delegació diocesana de Joves

Més d'un centenar de nois i noies van participar, el divendres 5 de juliol, a la cloenda de curs de la Delegació diocesana de Joves a la catedral de Girona. La trobada va comptar amb una visita guiada teatralitzada; una xerrada del bisbe de Girona, fra Octavi Vilà; una pregària d'adoració al Santíssim i un sopar a peu dret.

LLEIDA

El bisbe Salvador celebra el dia de Lleida a la basílica de Montserrat

La Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de Lleida i fidels de la parròquia de Montserrat van participar el diumenge 14 de juliol en el dia de Lleida a la basílica de Montserrat, on es va celebrar una missa presidida pel bisbe Salvador i una recepció amb el pare Abat. Els confreres lleidatans van organitzar un pelegrinatge que va aplegar un centenar de persones.

TORTOSA

La Delegació de Missions ha participat en la Setmana Espanyola de Missionologia

La Delegació de Missions ha participat en la 76ena Setmana Espanyola de Missionologia, amb el lema: "La Pregària, font i impuls de la Missió." La Facultat de Teologia del Nord d'Espanya de Burgos, junt amb la Comissió Episcopal de Missions i les Obres Missionals Pontificies, impulsen aquesta trobada, en la qual es donen cita les delegacions de Missions i OMP diocesanes de tot Espanya al costat dels missioners, laics i sacerdots interessats en la missió.

SANT FELIU DE LLOBREGAT

Es presenta un vídeo sobre la importància del diaconat

Com a resposta a l'objectiu diocesà "Som cridats. Cridats a ser Poble", els diaques del bisbat de Sant Feliu de Llobregat van pensar que podria ser interessant donar a conèixer el diaconat. Així, la Delegació diocesana de Mitjans de Comunicació i la del Diaconat Permanent del bisbat de Sant Feliu han elaborat un vídeo que es pot reproduir al següent enllaç: <https://bisbatsantfeliu.cat>.

TARRAGONA

Cursos Bíblics d'Estiu a Tarragona

La setmana del 8 al 12 de juliol van tenir lloc els Cursos Bíblics d'Estiu que anualment organitzen l'Associació Bíblica de Catalunya i l'Institut Superior de Ciències Religioses Sant Fructuós amb la col·laboració del Secretariat diocesà d'animació bíblica. En aquesta nova edició, en què es commemora el cinquantè aniversari dels primers Cursos Bíblics, hi van participar cinquanta persones.

Acompanyem Jesús Alturo i Tània Alaix en la seva recerca sobre Guibert de Vic, gran humanista i home de fe

OBRERS DE LA VERITAT

CARME MUNTÉ MARGALEF

Vic

Fotos: Agustí Codinach

L'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic és l'avantsala del paradís per als estudiosos de la documentació antiga", ens comenta amb el seu fi sentit de l'humor Jesús Alturo, paleògraf, filòleg i historiador de la cultura.

I és així com un dimecres a la tarda ens disposem a travessar amb Jesús Alturo i la seva companya de vida i de recerca, Tània Alaix, les portes de l'avantsala del paradís, on ens trobem amb el que seria el nostre sant Pere, l'arxiver Rafel Ginebra, que no únicament ens ha ofert les claus d'aquesta particular entrada al món antic sinó que ens hi ha disposat alguns dels seus documents més importants.

"Els arxius eclesiàstics són els més importants pel que fa a la documentació antiga, però és que a Vic hi ha la sort de tenir tant documents com còdexs, i en la mesura que els escriptors dels documents, normalment signats, eren al mateix temps els amanuenses dels còdexs, normalment anònims, la comparació de les escriptures ens ajuda sovint a identificar els autors de les còpies dels còdexs", ens instrueix Jesús Alturo, "per això, pel que fa al període Alt Medieval el que hi ha a Vic és or".

La cita amb el nostre setmanari hauria pogut ser en qualsevol dels arxius per on és habitual trobar-se aquesta parella d'erudits que es van conèixer entre pergamins —Tània Alaix és doctora en Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana i va ser bibliotecària de la Biblioteca de Catalunya. Però és l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic el lloc més adient on

A partir del 31 d'agost, dia de la seva jubilació com a professor a la Universitat Autònoma de Barcelona, Jesús Alturo podrà dedicar tot el temps a la recerca.

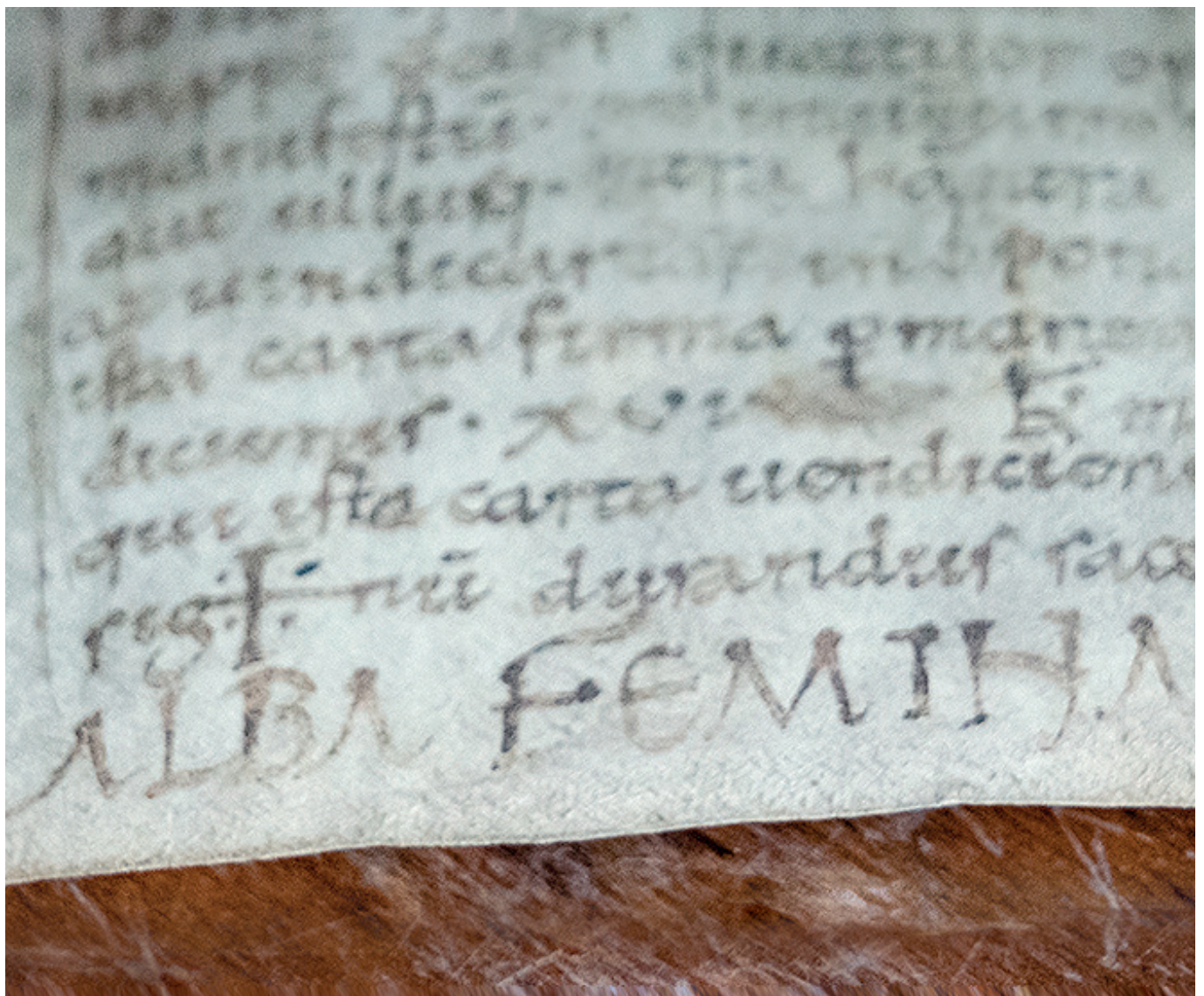
exposar-nos, documents originals en mà, una de les recerques més recents i que té a veure amb una figura altmedieval desconeguda fins ara, el gramàtic Guibert de Vic. Un home que va destacar per la seva vastíssima cultura així com per la seva fe i profund humanisme.

Quan el 2023 Jesús Alturo i Tània Alaix van publicar el llibre *Lletres que parlen. Viatge als orígens del català* (La Magrana), van voler que la primera presentació fos al Seminari diocesà d'Urgell, en un acte que, a banda dels autors, va comptar amb la presència destacada de l'arquebisbe Joan-Enric Vives i de l'arxiver diocesà, Mn. Benigne Marquès.

El llibre presenta una nova proposta sobre els orígens de la llengua catalana. Els autors hi afirmen que el llibre més antic escrit íntegrament en català és *El llibre dels jutges*, que es

A la part superior un document autògraf escrit pel gramàtic Guibert i a la part inferior l'exemplar de les obres de Virgili editades per Guibert i copiades pel seu fill primogènit, el també gramàtic Berill, que el degué ajudar en l'edició crítica.

Diploma original d'una de les filles de Guibert, Alba de Riuprimer, que signava com "Alba femina", l'únic exemple conegut d'una escriptura professional catalana a tota l'Alta Edat Mitjana.

conserva a la Seu d'Urgell. Es va copiar entre el 1060 i el 1080, mentre que les Homilies d'Organyà, conservades a la Biblioteca de Catalunya, són de vers l'any 1220. Alturo i Alaix avançaven el moment de la formació de la llengua catalana com a mínim al segle IV, entre tres i quatre segles abans del que majoritàriament s'havia dit.

I és en aquest llibre on ens presenten per primera vegada un personatge, el gramàtic Guibert, que més endavant va centrar la lliçó magistral que Jesús Alturo va pronunciar el 5 de juny a l'Institut d'Estudis Catalans amb visites a la seva jubilació, el 31 d'agost, com a professor universitari: *Llegit en cartes molt velles*. Alturo és catedràtic de Paleografia, Codicologia i Diplomàtica de la Universitat Autònoma de Barcelona.

GUIBERT I GUILLA DE VIC, NISSAGA D'ERUDITS

Els armaris i el mobiliari de la Sala Llarga de l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic són els originals. Per tant, no se'ns fa difícil imaginar-hi, abstrets entre llibres, personatges tan destacats com Jaume Balmes, Jacint Verdaguer, sant Antoni Maria Claret o el canonge Jaume Collel.

En una de les taules de l'antiquíssima sala de consulta Rafel Ginebra, l'arxiver, ens hi ha disposat un seguit de documents originals que guarden relació amb el gramàtic Guibert, com un manuscrit del segle XI que conté les obres completes del poeta Virgili.

Segons exposa Alturo, "l'interès que té el manuscrit de Virgili és que no és una simple còpia al peu de la lletra, sinó que és una nova edició, cosa que només podia fer una persona molt culta. Va ser Guibert el que es va dedicar a fer l'edició crítica de les obres de Virgili, ajudat pels seus fills, principalment pel primogènit, Borrell (o Berill), que fou l'encarregat també de posar-lo per escrit".

A la mateixa taula també hi ha disposat un diploma original d'una de les filles de Guibert, Alba de Riu-primer, que signava com "Alba femina", l'únic exemple conegut d'una escriptura professional catalana en tota l'Alta Edat Mitjana: "El document està una mica castigat, però l'escriptura ens parla d'una professional extraordinària. A més, el llatí en què escriu Alba és molt correcte. 'Femina', al costat del nom, indica que era una dona casada."

I, finalment, a la taula encara hi trobem disposats llibres que devien formar part de la biblioteca particular de Guibert i que van ser llegats al bisbat de Vic, com una gramàtica de Priscià.

"Això ens il·lustra —afirma Alturo— que els escriptors entesos com habitacions destinades a la còpia de manuscrits normalment al dictat no van existir mai, només són una fantasia de Hollywood. Un escriptori era una taula, un faristol, una cadira, els pergamins necessaris per anar copiant i un model. L'increment bibliogràfic de les institucions eclesiàstiques venia de vegades per un encàrrec fet a un copista però majoritàriament per les deixes dels mateixos membres de la comunitat."

Com indiquen Jesús Alturo i Tània Alaix, el gramàtic Guibert devia arribar a la diòcesi d'Osona a inicis del segle XI. Procedent de Lieja, va treballar primer a l'escola de gramàtica diocesana de Girona i després a la de Vic, on devia establir-se per amor. Quan tenia uns 29 anys es va casar amb Guilla, d'uns 16 anys llavors, una jove d'origen benestant amb la qual van fundar una família de fills i filles que destacarien pel seu alt nivell cultural.

Segons Alturo, tots dos s'ocupaven a casa de la formació gramatical dels fills, dels nets i dels futurs clergues: "El mestratge de Guibert és evident. Marca un abans i un després. Es nota que les generacions immediatament següents d'eclesiàstics i canonges milloren en cultura. De forma directa o indirecta, la influència de Guibert es va perllongar com a mínim al llarg de tot el segle XI. És un exemple molt bonic de com l'esforç individual pot canviar substancialment l'entorn social."

Guibert va arribar a la protoCatalunya a instàncies del bisbe de Vic Borrell d'Osona, que també era abat de Sant Feliu de Girona, però va eclosionar en temps de l'abat Oliba, bisbe de Vic i fundador de l'abadia de Montserrat.

De fet, són nombrosos els textos que havien estat assignats a Oliba però que en realitat va escriure Guibert, com el *Poema fúnebre del comte Ramon Borrell de Barcelona*, el *Poema dels comtes enterrats a Ripoll*, la carta encíclica anunciant la mort de Bernat de Tallaferro, germà del bisbe

"L'increment bibliogràfic de les institucions eclesiàstiques venia majoritàriament per les deixes dels mateixos membres de la comunitat"

"Guibert era un gran erudit amb una consciència social i una vivència evangèlica molt profunda"

"L'abat Oliba devia quedar encisat per la personalitat de Guibert i per això el va fer col·laborador dels seus escrits"

"Els testaments aporten informació sobre la manera de ser dels personatges, els seus béns però també les seves devocions i afectes"

"La IA és una eina que pot ser molt útil, però eliminarà un encant en la recerca, que és el viatge"

Oliba, i la carta de resposta d'Oliba a les condolences de Gauzli, arquebisbe de Bourges i abat de Fleury. També seria obra de Guibert la resposta de la catedral de Vic a l'encíclica anunciadora de la mort d'Oliba per part dels monjos de Ripoll, de la qual es desconeixia l'autor. Així mateix, Guibert hauria participat en la redacció de les constitucions de Pau i Treva que es van establir contra la violència exercida pels nobles feudals contra els pagesos i que Oliba va introduir als bisbats i comtats catalans.

"Guibert era un gran erudit amb una consciència social i una vivència evangèlica molt profunda", reivindica Jesús Alturo. Així, "en els seus escrits defensa els pobres i els oprimits. Al segle XI, enmig d'una societat de bandits, ferotge i cruel, manifesta que el Senyor protegeix el pobre del poderós i que el fruit que ha obtingut una persona solcant l'erm en la solitud i durant molts anys no se li pot treure, perquè és seu".

Guibert era d'un nivell tan superior a la cultura autòctona que tothom l'admirava i li tenia confiança, per això va participar com a marmessor en molts testaments tant de canonges com de particulars.

"El bisbe Oliba —afirma Jesús Alturo— era un home culte però la seva imatge s'ha emboirat perquè li han tirat massa encens. Hem de ser objectius i donar a cadascú allò que li pertoca. Com afirmava mossèn Llorenç Riber, els investigadors hem de ser obrers de la Veritat. Jo m'imagino l'abat i bisbe Oliba més com un home de gestió que un literat, tot i que evidentment havia de ser molt culte. No crec que els seus esforços anessin encaminats a la creació literària, sinó a la gestió cultural, a la pacificació del país i a les relacions polítiques. Oliba devia quedar encisat per la personalitat de Guibert i per això el va fer col·laborador dels seus escrits."

Com en una mena de versió nostàlgica de l'enveja que sentia Antonio Salieri envers Mozart, en el cas de Guibert qui li hauria posat pals a les rodes hauria estat Ponç Bonfill Marc, jutge de Barcelona, impulsor i director de la traducció al català d'*El llibre dels jutges*, i home, certament, d'un nivell cultural també superior.

Guibert va morir el 1054 i, per tant, encara va coincidir amb el pontificat del successor d'Oliba, Guillem de Balsemen.

UN GARATGE PLE DE DOCUMENTS

"Al garatge de casa nostra no hi tenim cotxes, sinó documents", diu amb humor Jesús Alturo. Molts camps d'estudi són objecte del seu interès: "Hem de continuar localitzant documents que caldria atribuir a Guibert. Pel que fa al català preliterari, encara no hem dit l'última paraula. També volem fer una nova edició crítica del Virgili de Vic i completar la recerca sobre la presència de la Bíblia a l'Alta Edat Mitjana. I moltes coses més..."

Immersos en documents aparentment freds de tipus administratiu i notarial, Jesús Alturo i Tània Alaix hi cerquen guspires d'humanitat: "Els testaments són els documents que aporten més informació sobre la manera de ser dels personatges, els seus béns però també les seves devocions i afectes. Enmig dels documents administratius busquem aspectes culturals i espirituals, així com sobre la psicologia del personatge."

Una altra de les seves lluites té a veure amb l'estudi del català: tant amb el seu origen —preparen una nova antologia de textos en català preliterari— com amb la seva pervivència, perquè "si perdem la llengua perdem la identitat". I alerta Jesús Alturo: "Hi ha una llei que determina que quan dues llengües entren en contacte en una mateixa societat la més forta s'empassa la petita. Sempre ha estat així. Per això diem que la disglòssia és la primera etapa de l'extinció d'una llengua. Des del moment en què som conscients que això pot passar i que, de fet, està passant, cal que reaccionem i actuem."

I en un moment en què la intel·ligència artificial es veu com un factor de risc, reivindica la cultura humanística. "La IA és una eina que pot ser molt útil, però eliminarà un encant en la recerca, que és el viatge. De vegades és més bonic el viatge que la troballa."

"Més que l'estudi de les humanitats el que està en hores baixes és la humanitat", conclou. "La societat feudal estava dominada per bandits, però i avui dia? Quins valors compten? Veiem rics que encara volen tenir més diners, mentre que hi ha persones dormint al carrer, passant fred i gana, i patint sobretot la humiliació pública de la seva pròpia dignitat davant la nostra mirada insensible, i vergonyant, vergonyant per a nosaltres. Humanament hem avançat molt poc." ■

Jesús Alturo i Tània Alaix, davant la porta d'accés de l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic.

LUCIA MONTOBBIO
CAMPA
Periodista

El descans convida a la pau interior i la contemplació

“Dolce far niente”

L'expressió *il dolce far niente* és una frase italiana que es tradueix com “el plaer de no fer res”. Paraules que porto estampades en vermell a la samarreta blanca que duc avui. Capturen la idea d'anar sense pressa. Trobo que els mots són adients per una màniga curta. Roba d'estiu.

El descans convida a la pau interior i la contemplació. El necessitem per refer-nos, per això busquem pauses en la jornada laboral, hores per dormir, caps de setmana. Fins i tot la vida mateixa es cansa i, a la fi, reposa eternament.

Ara, però, vacances d'estiu. Una oportunitat de connectar amb la calma i l'equilibri. I és que els dies que venen són símbol de la importància dels petits plaers de la vida. Lluny de la velocitat. Del creixement continu. Una estació per valorar la lentitud. Perquè “quan les coses passen de pressa, ningú no pot estar segur de res”, Tolentino parafraseja Kundera a *Petita teologia de la lentitud*.

És en moments de no fer res, d'anar lent, que la nostra ment es relaxa i de sobte reflexiona, imagina, crea. Com si la no-acció obrís les portes a nous horit-

zons que, de manera paradoxal, sorgeixen quan deixem de buscar-los.

A més, com bé escriu el professor Marc Mercadé: “El descans té per al cristià quelcom de sagrat: Déu va beneir el dia setè i en va fer un dia sagrat, perquè aquell dia reposà de la seva obra creadora.” I subratlla que el descans no serveix només per recuperar forces i tornar a treballar, sinó que significa tancar. Que, “en la nostra societat de l'hiperconsumisme digital, implica tancar la connexió de la nostra condició de productors de dades digitals”. Així, tant de bo que ens quedem sense cobertura a prats, platges o muntanyes.

El descans també significa gaudir. Arriben els concerts, els cinemes a la fresca, les festes majors, els llibres recomanats, les excursions, els dinars i els sopars amb sobretaules que s'allarguen. Que sapiem santificar-los. “El descans és festiu quan ens porta a celebrar i compartir la vida gratuïtament, el regal més preuat de Déu”, escriu Mercadé.

Així, el fet de descansar i anar lents pot ser una autèntica revolució. Bones vacances! ■

El llegat del Concili Vaticà II és tornar a l'Evangelí, tornar a Crist, i anunciar-lo amb un llenguatge entenedor per a l'home d'avui

Vaticà II (i 7): balanç i perspectives

**JOAN PLANELLAS
I BARNOSELL**

Arquebisbe metropolità
de Tarragona i primat

Benvolgudes i benvolguts. Acabem el mes de juliol i també aquesta sèrie de set escrits sobre el Concili Vaticà II. El mes d'agost proper tindrem temps personal de repassar-los pausadament i de "repescar-los", junt amb tot allò que aquest gran moment ens va deixar en la vida i el cor dels qui el van viure i sobreviure. També espero que ara sigui un bon moment en el qual, aprofitant aquesta sèrie, les generacions "postconciliars" es facin seus els documents, els resultats i, sobretot, l'esperit del Concili Vaticà II en què encara estem immersos. És cert, el Vaticà II està en fase de posada en marxa. Ho va dir el papa Francesc en una entrevista a *Vida Nueva* l'octubre de l'any passat, quan li van preguntar, aprofitant l'embranchida del Sínode, si en algun moment se li havia passat pel cap de convocar un Concili Vaticà III. Deia el Papa: "No està madura la cosa per

a un Concili Vaticà III. Tampoc no és necessari ara, perquè no s'ha posat encara realment en marxa el Concili Vaticà II. Va ser una feina arriscada i s'ha de posar en marxa. Perquè sempre hi ha el perill que se'ns encomani la por dels *vells catòlics* que al Vaticà I es deien dipositaris de la veritable fe" (FRANCISCO "Soy una víctima del Espíritu Santo", *Vida Nueva* 3329 [2023], 6-16). Ara estem en profunda comunió i treball sobre la sinodalitat. Ens mantenim en "estat sinodal". Aquest és un dels darrers fruits del Concili. I en vindran més, sens dubte. I encara ens queda el temps fort del Jubileu del 2025, raó de fons d'aquests articles i de la demanda de definició de la nostra personal aportació al Jubileu.

Amb tot el que hem afirmat, retornem al llegat del Concili Vaticà II, als seus documents, revivim el seu clima espiritual que no és altre que tornar a les fonts genuïnes de l'Evangelí del Senyor i a les deus preclares de l'Església apostòlica, norma i fonament per a l'Església de tots els temps. Aquest és el llegat permanent que ens ha deixat el Concili Vaticà II: Tornar a l'Evangelí, tornar a Crist, però també anunciar-lo amb un llenguatge entenedor per a

l'home d'avui. Aleshores, l'anunci de la fe no serà un fet del passat ni fruit d'una institució ancorada en el passat, com alguns ens diuen, sinó un esdeveniment actualíssim que inspira en l'organisme eclesial una perpètua renovació. Quan l'Església, exercint la seva maternitat espiritual, entrega a cada generació "tot allò que ella és, tot allò que ella creu" (DV 8), presenta aquell "dipòsit vivent" que esdevé principi constant de vida i de renovació i que, com diu sant Ireneu, és un dipòsit que mai no envelleix, sinó que, sota l'acció de l'Esperit, renova sense parar la joventut del cos eclesial (*Adv. haer.* 3,24,1). Malgrat les defallences de l'era present, malgrat els desenganys de tants, com ens afirma la constitució *Lumen gentium*, la predicació de l'Evangelí farà que l'Esperit "rejuveneixi l'Església, la renovi sense parar, i la mení a la unió perfecta amb el seu Espòs" (LG 4). Perquè, com deia Climent d'Alexandria, "la veritat que roman en nosaltres no envelleix pas, i tota la nostra forma de ser resta irrigada per aquesta veritat". "La saviesa", és a dir, l'Evangelí "és sempre jove" (*Pedagogus*, 1,5,20). Que tingueu un bon mes d'agost.

Ben vostre. ■

La vida és un regal,
en totes i cadascuna de les seves etapes

“Els ulls en vós, mirant esperançat” (Salm 144,15)

FRA OCTAVI
Bisbe de Girona

L'esperança és quelcom que es guanya, que es construeix i, alhora, quelcom que es pot perdre. És un bé, una gràcia, de la qual cal tenir sempre cura, mirar-la, perquè és la font de la vida. Al llarg de la nostra existència vivim i passem per diverses etapes, i cadascuna té la seva realitat concreta, implica els seus anhels i presenta les seves dificultats. En tot moment, esperar és viure, i viure és tenir esperança.

Viure molts anys ha estat sempre vist com una benedicció, i realment ho és, però ho és si podem viure la vellesa amb qualitat de vida, essent objecte de respecte i d'amor, sentint-nos sempre útils i valorats. La nostra societat ha estat sovint definida per la seva tendència a descartar allò que no li plau, allò que no respon a uns canons de bellesa, de plenitud i de perfecció. Però aquests canons no sempre s'assoleixen i, aleshores, moltes vegades són motiu de frustració i de desencís, perquè posem per endavant criteris com la utilitat immediata i la productivitat personal. I és sovint a causa d'aquesta actitud que la gent gran és o se sent infravalorada, i tendeix a preguntar-se si la seva existència és encara útil per a algú.

Escrivia sant Joan Pau II en la seva *Carta als ancians*, de l'any 1999: “Així com la infància i la joventut són el període en el qual l'ésser humà està en formació, viu projectat cap al futur i, prenent consciència de les seves capacitats, embasta projectes per a l'edat adulta, també la vellesa té

els seus avantatges perquè, atenuant l'ímpetu de les passions, creix en la saviesa, dona consells més madurs. En un cert sentit, és l'època privilegiada d'aquella saviesa que generalment és fruit de l'experiència, perquè el temps és un gran mestre” (*Carta als ancians*, 5).

Viure la vida com una riquesa a cada instant, a cada pas, en cada etapa... no és fàcil. En la infància i l'adolescència, el neguit per arribar a l'edat adulta ens angossa; en la maduresa, potser estem frustrats per no haver assolit tots els objectius que ens havíem marcat; i finalment, en la vellesa, si bé fem un balanç positiu del que ha estat el nostre pas per la terra, la proximitat de la mort o bé la minva de les capacitats o bé la sensació de solitud o de manca de reconeixement ens envolten i fereixen.

La vida és un regal, en totes i cadascuna de les seves etapes. Ens cal viure-la sempre com a tal, com un do que Déu ens ha regalat perquè la visquem en plenitud a cada instant, amb la certesa que Déu ens l'ha donada com a prova del seu amor. ■

CONSULTORI BÍBLIC

En quant de temps es va escriure la Bíblia?

AGUSTÍ BORRELL

Carmelita i biblista

La Bíblia, més que un llibre, és una veritable biblioteca, un recull d'escrius d'estils, èpoques i autors molt diversos. La major part dels llibres de l'Antic Testament es van escriure durant el primer mil·lenni abans de Crist, si bé algun fragment pot ser fins i tot anterior.

Pel que fa al Nou Testament, es va redactar en un període de temps molt més breu. Els primers escrits van ser probablement algunes cartes de Pau, escrites a partir de l'any 50 dC. Els evangelis, si més no en la seva redacció final, són de l'últim terç del segle I. Algunes cartes del Nou Testament són dels últims anys del segle I, i alguna potser de principis del segle II.

Així, doncs, la Bíblia ha estat elaborada al llarg de més de mil anys. Molts dels llibres bíblics són anònims, si bé sovint han estat atribuïts posteriorment a personatges importants de la història d'Israel o dels inicis del cristianisme. La Bíblia és, de fet, una obra col·lectiva, expressió de la fe de tot un poble al llarg dels segles. Israel i després els primers cristians van anar reconeixent l'acció de Déu en la seva història i van posar per escrit la seva experiència creient. Juntament amb el procés d'escriptura dels textos bíblics, és igualment interessant la història del discerniment que van anar fent Israel i el cristianisme per saber quins dels molts escrits existents en la seva tradició eren inspirats per Déu i, per tant, havien de ser considerats canònics, és a dir, normatius per a la seva fe i la seva vida.

PER A CONSULTES:

redaccio@catalunyacristiana.cat

COMENTARI DE LA PARAULA

L'amor i el servei per repartir tant com vulguem

JAUME BALATEU

Biblista

Il·lustració: Glòria Monés

El relat de la multiplicació dels pans d'ordi, molt semblant al que llegim a 2Reis 4,42-44 on el protagonista és el profeta Eliseu, forma part d'una temàtica molt estesa en el judaisme de l'època de Jesús: s'espera que en els temps finals el Messies renovi el miracle del manà. Joan, però, dona una perspectiva nova des de la cristologia: Jesús és al centre del relat, domina tota l'escena, és qui pren la iniciativa i és el qui reparteix els pans i els peixos (també serà ell qui més tard rentarà els peus dels deixebles). En canvi els deixebles són lluny del pensament i de l'acció de Jesús: ni Felip, ni Andreu saben donar una resposta efectiva a la necessitat de menjar que tenia la gent. Els deixebles són mers testimonis del que fa Jesús, només entren en acció quan recullen les sobres, però al final "l'abandonen" i Jesús es retira tot sol a la muntanya, lloc molt simbòlic en la Bíblia. És el lloc on es manifesta la glòria de Déu. Joan ens proposa que per acostar-nos a Déu, cal que ens apropem a Jesús.

Un altre actor del relat és la gent. La gent no té una fe profunda en Jesús i només el veu com algú que fa senyals prodigiosos, com el profeta que ha de venir al món i com un rei que els ha d'alliberar dels romans. L'egoisme predomina en la gent. Je-

sús no vol ser venerat com un rei, sinó com algú que es posa al servei dels homes i que mira pel seu bé, sobretot dels més febles. Aleshores Jesús se'n va tot sol, fugint de la gent i dels deixebles perquè no han entès per què fa senyals i veuen la salvació que els proposa en un nivell només terrenal.

La proposta de Jesús en aquest senyal és molt més profunda, radical i humana. La multiplicació dels pans d'ordi és una clara manifestació del seu amor als homes, suggereix que si es comparteix es trobarà l'abundància i tothom quedarà satisfet. La solució a la fam de la gent parteix d'un noiet, símbol de la feblesa i la petitesa. La manca de recursos no és una excusa per a Jesús. Se'ns demana generositat i amor. Jesús sap que si posem a disposició dels necessitats el poc que tenim, arribarà per a tothom. Prenguem consciència que no partim d'una condició de poder i força, sinó de feblesa i pocs recursos. Però, mitjançant el servei i l'amor, el poc que tenim arribarà per a tothom i encara ens en sobrarà: l'amor es multiplica de manera infinita. Això sí, no pensem que amb les nostres forces en tenim suficient. Fem igual que Jesús i donem gràcies al Pare abans de compartir allò que hem rebut com a do seu. ■

Diumenge XVII de durant l'any

Lectura primera

2Re 4,42-44

Tots en menjaran i encara en sobrarà

Lectura del segon llibre dels Reis

En aquells dies, un home de Baal-Salisà va anar a dur a l'home de Déu, Eliseu, vint pans d'ordi, els primers de la collita, i vi novell. Eliseu digué al seu servidor: "Dona-ho a tota la comunitat i que mengin." El servidor contestà: "Com puc donar això a un centenar d'homes?" Però Eliseu insistí: "Dona-ho a tota la comunitat i que mengin. Això diu el Senyor: Tots en menjaran, i encara en sobrarà." Ell ho repartí, en menjaren i encara en sobrà, tal com el Senyor havia dit.

Evangelí

Jn 6,1-15

*Jesús repartí els pans a tota la gent.
En repartia tant com en volien*

Lectura de l'evangelí segons sant Joan

En aquell temps, Jesús se n'anà a l'altra riba del llac de Galilea, el llac de Tiberíades. El seguia molta gent, perquè veien els senyals prodigiosos que feia amb els malalts. Jesús pujà a la muntanya i s'hi assegué amb els

Salm responsorial

144

Que us enalteixin les vostres criatures,
que us beneixin els fidels;
que proclamïn la glòria del vostre Regne
i parlin de la vostra potència. R.

*R. Tan bon punt obriu la mà, Senyor,
ens sacieu de bon grat.*

Tothom té els ulls en vós, mirant esperançat,
i al seu temps vós els doneu l'aliment.

Tan bon punt obriu la mà,
sacieu de bon grat tots els vi-
vents. R.

Són camins de bondat els del Senyor,
les seves obres són obres d'amor.
El Senyor és a prop dels qui l'invoquen,
dels qui l'invoquen amb sinceritat. R.

deixebles. S'acostava la Pasqua, la festa dels jueus. Jesús alçà els ulls, veié la gentada que anava arribant i preguntà a Felip: "On comprarem pa perquè puguin menjar tots?" Ho preguntava per veure què hi deia Felip. Jesús ja sabia què volia fer. Felip li respongué: "Necessitaríem molts diners per poder donar només un tros de pa a cadascú." Un dels deixebles, Andreu, el germà de Simó Pere, diu a Jesús: "Aquí hi ha un noi que té cinc pans d'ordi i dos peixos, però, què és això per a tanta gent?" Jesús digué que fessin seure tothom. En aquell indret hi havia molta herba, i s'hi assegueren. Eren uns cinc mil

Lectura segona

Ef 4,1-6

*Un sol cos, un sol Senyor,
una sola fe, un sol baptisme*

Lectura de la carta de sant Pau als cristians d'Efes

Germans, jo, pres per causa del Senyor, us prego que visqueu com ho demana la vocació que heu rebut, amb tota humilitat i mansuetud, amb paciència, suportant-vos amb amor els uns als altres, no escatimant cap esforç per estrènyer la unitat de l'esperit amb els lligams de la pau. Un sol cos i un sol esperit, com és també una sola l'esperança que neix de la vocació rebuda. Un sol Senyor, una sola fe, un sol baptisme, un sol Déu i Pare de tots, que està per damunt de tot, actua a través de tot i és present en tot.

Al·leluia

*Ha aparegut entre nosaltres un gran profeta,
Déu ha visitat el seu poble*

homes. Jesús prengué els pans, digué l'acció de gràcies i els repartí entre tota la gent asseguda. El mateix va fer amb els peixos. I en repartia tant com en volien. Quan tothom quedà satisfet digué als deixebles: "Recolliu el que ha sobrat, que no es faci malbé." Ho recolliren, i de les sobres d'aquells cinc pans d'ordi ompliren dotze coves.

Quan la gent s'adonà del prodigi que Jesús havia fet, començà a dir: "Segur que aquest home és el profeta que havia de venir al món." Jesús, sabent que anaven a apoderar-se d'ell per fer-lo rei, es retirà tot sol a la muntanya. ■

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

CICLE LITÚRGIC B; FERIAI II
TEMPS DE DURANT L'ANY
SALTERI: SETMANA 1

Juliol

28. DIUMENGE

Diumenge XVII de durant l'any, Verd.

Lectures: 2 Reis 4,42-44 / Salm 144 / Efesis 4,1-6 / Joan 6,1-15

SANTORAL: Caterina Tomàs, rel.; Nazari i Cels, mr.; beat Urbà II, p.; Ursus, ab.; Víctor I, p. i mr.

29. DILLUNS

Sants Marta, Maria i Llätzer (MO), Blanc.

Lectures: 1 Joan 4,7-16 / Salm 33 / Joan 11,19-27

SANTORAL: Adam; Fèlix III, p.; Olaf, rei.

30. DIMARTS

Fèria, Verd. O bé, sant Pere Crisòleg, b. i dr. de l'Església (ML), Blanc.

Lectures: Jeremies 14,17-22 / Salm 78 / Mateu 13,36-43. A Barcelona, Girona, Sant Feliu de Llobregat, Tarragona, Tortosa, Urgell i Vic: *beats màrtirs de l'Orde hospitalari de Sant Joan de Déu (ML), Vermell*

SANTORAL: Abdó i Senén, mr.; Justí de Jacobis, b.

31. DIMECRES

Sant Ignasi de Loiola, prev. (MO), Blanc.

Lectures: Jeremies 15,10.16-21 / Salm 58 / Mateu 13,44-46.

SANTORAL: Joan Columbí, rel.; Segon, mr.

Agost

1. DIJOUS

Sant Alfons M. de Liguori, b. i dr. de l'Església (MO), Blanc.

Lectures: Jeremies 18,1-6 / Salm 145 / Mateu 13,47-53. A Girona: *sant Feliu, mr. (F), Vermell*

SANTORAL: Fe, Esperança i Caritat, vg. i mr.

2. DIVENDRES

Fèria, Verd. O bé, sant Eusebi de Verce-

l·li, b. (ML), Blanc. O bé, sant Pere Julià

Eymard, prev. (ML), Blanc. Lectures: Jeremies 26,1-9 / Salm 68 / Mateu 13,54-58

SANTORAL: Mare de Déu dels Àngels, Esteve I, p. i mr.; Teodora i fills, mr.

3. DISSABTE

Del dissabte, Verd. O bé, Memòria de

Santa Maria en dissabte (ML), Blanc.

Lectures: Jeremies 26,11-16.24 / Salm 68 / Mateu 14,1-12. A Girona, *sant Alfons M. de Liguori, b. i dr. de l'Església (MO), Blanc*

SANTORAL: Ciria, vg.; Gustau, b.; beata Joana d'Aza; Lídia, deixebila de sant Pau

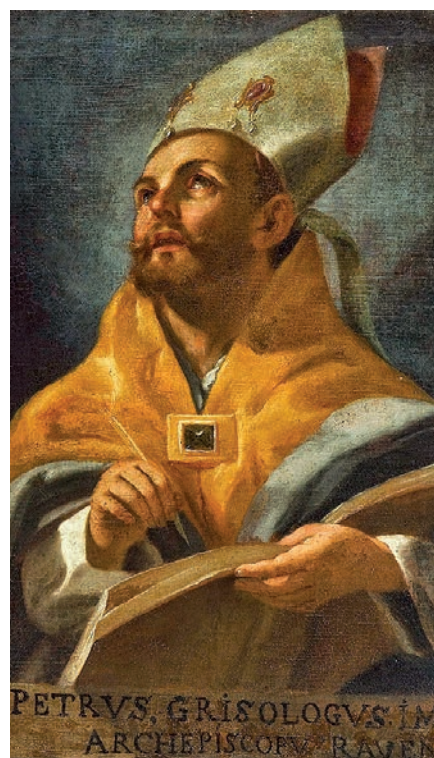

El Sant 30 de juliol

Pere Crisòleg, bisbe i doctor de l'Església

Nascut a Imola, Itàlia l'any 380, Pere Crisòleg va ser batejat, educat i ordenat diaca per Corneli, bisbe d'Imola. El nom de *Chrysologus* ("daurat") el va rebre posteriorment, gràcies a la seva excepcional eloqüència oratòria. Aquesta gran habilitat va fer que l'any 433, el papa Sixte III el consagrés bisbe de Ravenna. Va practicar moltes obres de misericòrdia i va governar amb la màxima diligència i cura. Entre les seves obres, destaquen la tasca que va dur a terme per eliminar els darrers vestigis del paganisme i altres creences que havien sorgit entre el

seu poble. "Qui vulgui jugar amb el dimoni", deia, "no pot alegrar-se amb Crist". També va aconsellar a Eutiques (era considerat un heretge i li havia demanat el suport) que no provoqués divisió sinó que aprengué dels altres heretges que "havien estat aixafats en llançar-se contra la Roca de Pere". Va morir a Imola el 450, però no va ser fins al 1729 quan va ser nomenat doctor de l'Església pel papa Benet XIII, després de veure i analitzar els seus sermons, senzills, pràctics i clars, que ens han arribat, gairebé tots, tractant temes evangèlics. ■

L'arquitectura sagrada inspira devoció en el sentit més noble de la paraula, s'imposa per ella mateixa i convida a la pregària

MN. RAFAEL SERRA
Sacerdot de l'arquebisbat
de Tarragona

L'art sacre

L'Església com a lloc de la reunió de l'assemblea litúrgica és sempre un edifici pasqual, on l'arquitectura sacra proclama la Resurrecció de Crist i els misteris cristians. Tota l'arquitectura cristiana és una simbologia de la fe dels cristians. És fonamentalment un art sagrat. Ve de la fe i està al servei de la fe i, en certa manera, és inspirada. Els catòlics quan entren en una església retroben casa seva, reconeixen la seva fe i es disposen a celebrar-hi els sants misteris. Hi ha una continuïtat en la força del romànic, la senzillesa despullada de l'art cistercenc, l'alegria del gòtic, l'equilibri del renaixement i l'emoció del barroc, que enllaça encara amb elements de l'anomenat *art nouveau*. El modernisme nostre n'és un exemple.

L'arquitectura sagrada inspira devoció en el sentit més noble de la paraula, s'imposa per ella mateixa i convida a la pregària. És popular en el sentit que és lliurat al poble, no a una elit d'avantguardistes, i l'assemblea ha de trobar-s'hi a gust, amb familiaritat, en el lloc on celebra la fe. L'arquitectura sacra cristiana té la voluntat de crear formes que participen de la bellesa atemporal. Donada a totes les generacions cristianes, totes hi han de reconèixer la fe de l'Església. El programa iconogràfic cristià ve del principi de l'encarnació. Té per tema la història de la salvació i la comunió dels sants.

L'arquitectura sagrada no és només funcional, tampoc és personal i el segell de l'arquitecte no compta per a res. No està al servei de mostrar la darrera genialitat, que un cop vista passa molt aviat de moda. Temples construïts d'avantguarda i amb formes simbòliques estranyes sovint passen de moda i cansen. A ningú no li passaria pel cap dir que una catedral gòtica, per exemple la meua catedral, la de Tarragona, ha passat de moda. L'art sagrat té una idea de perennitat. És una consagració a Déu de tots els elements, sense confondre el sagrat i el profà. Té un caràcter lluminós i mai no és obscurantista ni enigmàtic. Crist és la icona clara i lluminosa del Pare, no hi ha

res d'obscur en Ell, tot és llum; així mateix, l'art sagrat és tot ell lluminós i no cerca formes simbòliques difícils d'interpretar. L'art sagrat és tradicional en el sentit teològic de la paraula, no es crea del no-res, no és absolutament innovador, recrea des de la tradició. Amb això l'ortodòxia ens dona grans lliçons ja que tant l'arquitectura com la iconografia són canòniques.

En un temple cristià ha de ser evident la centralitat de l'altar del Senyor, el cor i els ulls han d'anar vers l'altar del Senyor. És fruit d'una litúrgia lineal, oberta, de poble que peregrina cap al Regne. Una litúrgia circular mai és del tot cristiana, ja que tendeix a tancar-se a si mateixa i potenciar el protagonisme del celebrant, quan l'únic protagonista de la celebració és el Crist. Per això, les formes arquitectòniques circulars són poc comunes en la història de l'arquitectura cristiana, almenys han de ser un anell obert.

En aquest sentit, opino que el darrer exponent de l'arquitectura sacra és Antoni Gaudí. Ell, inspirant-se en el llibre de la naturalesa, de la revelació i de la litúrgia construeix un temple on la glòria de Déu s'expressa, es difon. És realment un temple ungit per la fe i que s'eleva vers l'infinit. La fe cristiana és creadora de bellesa en totes les seves formes. Una bellesa que evoca la bellesa de Déu Trinitat. L'art sacre ve de la fe, mai de l'ateisme. De la mateixa manera que una icona ve de la pregària i de la contemplació de l'iconògraf. Desitgem que l'art sacre trobi la seva continuïtat i que adequem (hi ha moltes maneres de fer-ho) les formes modernes d'art cristià a espais que afavoreixin la celebració i la pregària. De totes maneres, la bellesa de l'edifici cristià no ve absolutament de la seva arquitectura, sinó que ve de la comunitat que allí prega i celebra. També una catedral pot esdevenir un museu i un monument. És com comparar Santes Creus i Poblet. En el primer no hi ha ànima, i en el segon, hi ha l'ànima de comunitat monàstica que allí prega i lloa Déu. Joiosa i esperançada aquests dies per la benedicció del nou abat. ■

**MARÍA AURORA
GÓMEZ ROVIRA**

Professora del Departament
d'Educació i Humanitats de la
Universitat Abat Oliba CEU

AULA EDUCATIVA

Cultura a l'estiu per donar peu a aquella conversa pendent

Cal recordar que no tot aprenentatge es dona en una aula

El curs ha acabat, comencen tres mesos que molts cops són entesos com de pura aturada, sota l'emparedat de la pretesa sinonímia entre vacances i descans. No obstant això, aquest recés entre cursos existeix per airejar-se de les taules de multiplicar i de les síl·labes tòniques, però brinda una oportunitat per a la formació en altres àrees sense la dinàmica de deures ni exàmens. Es tracta de crear espais per a l'exploració d'interessos i l'aprendre per aprendre.

Així mateix, cal recordar que no tot aprenentatge es dona en una aula. Així doncs, en pensar en activitats per fer en família és interessant veure-les, no només com una manera de passar l'estona, sinó com una oportunitat de fer coses amb substància. No és qüestió de transformar l'excursió a l'aquari en una classe de zoologia, però sí de fer servir la vella estratègia de predicar amb l'exemple.

Segons la tradició del *Jólabókaflód*, els islandesos es regalen llibres a la Nit de Nadal i es passen la nit llegint en comunitat. Aquesta ha estat la inspiració per a la iniciativa de les festes de lectura, aprofitant la tendència humana a la imitació. Què ens impedeix recrear aquesta dinàmica a casa durant l'estiu? En deixar tots els llibres començats al mateix lloc, un que estigui a mà, quan algú comenci a llegir en una zona comuna, sense pantalles, és més probable que els altres repliquin aquesta conducta.

A més, si bé és cert que el foment de l'hàbit lector ja és en ell mateix una acció de l'àmbit de l'educació, fora de les aules el ventall de possibilitats s'obre molt més. Al col·legi el pla lector sol contemplar una sèrie de títols recomanats o fins i tot obligatoris, però a casa els nois poden marxar d'aventures a Unicòrnia o revisar els mites clàssics a través de les peripècies de Percy Jackson.

Complementàriament, les va-

cances també proporcionen una oportunitat que, sovint, la manca de temps ens nega al nostre dia. Avui dia, les diferents plataformes ens ofereixen continguts sens fi pensats específicament per al públic infantil, que són segurs per veure'ls sense acompanyament. Les vacances, però, ens ofereixen l'espai per compartir algunes pel·lícules que poden iniciar converses si oferim la guia necessària. *West Side Story*, per exemple, parla de la importància de llimar asprors a temps i *La lladre de llibres*, per als més agosarats, del que és una dictadura, la fam en temps de guerra, la caritat fins i tot a risc de la pròpia seguretat i l'apreciació dels llibres i l'alfabetització.

Segur que tots hem pensat en més d'un tema que ens agradaria tractar o activitat que ens agradaria fer amb els nens, i que solem descartar pensant "no hi arribo". Doncs bé, les vacances ens donen el temps perquè hi arribem. ■

Cartes

Agraïment i felicitació

Moltes gràcies per l'entrevista a mossèn Francesc Nicolau. Sempre llegeixo els seus escrits a *Catalunya Cristiana*. Trobo que sap posar en llenguatge planer temes científics i difícils, almenys per a mi.

Recordo que, fa molts anys, un jove que ara ja és arquitecte de molt renom, i a qui li vaig deixar un llibre seu, va quedar molt gràtament sorprès i admirat, i li va fer molt bé en la seva vida espiritual que un sacerdot tan savi parlés tan bé d'aquests temes científics.

També em va admirar la seva resposta a uns errors que li van fer notar en un article que ell havia publicat recentment al setmanari. Una resposta tan humil i discreta! Realment és un home de Déu, i traspua bonhomia al seu entorn.

Penso que els veritables savis són humils, la Veritat està en Déu. Moltes gràcies, mossèn Francesc Nicolau, i desitjo que pugui continuar escrivint a *Catalunya Cristiana* i ajudar-nos a tots.

GNA. NÚRIA VIÑOLAS ESTEVA

“Cansada de la polarització política”

Així titula Tica Font el seu magnífic article en el número 2336 de *Catalunya Cristiana*, amb data 14 de juliol. Introdueix el text amb un paràgraf de veritat indiscutible: “Estem veient com les mentides arrenen entre la població, que se les creu i les replica.” Subscriu la totalitat de l'article i subratlla el paràgraf final: “Avui solament soc capaç de manifestar el meu descontentament, no sé què proposar. En tot cas, que cal retornar

a la política, però potser fora dels partits.”

Fora d'aquest pervers joc partitocràtic, segur que sí. Haurem de posar-nos-hi tots plegats per una qüestió d'higiene social i moral. Gràcies, Tica. Gràcies, *Catalunya Cristiana*.

JAUME ESTRUCH PUIG

Apòstol de la música sagrada

Cal ressituar mossèn Lluís Romeu en el temps. Fou un sacerdot i apòstol de la música sagrada. Total la seva obra musical és començar en un santuari d'obres de tot gènere en pro de l'embelliment del cant en tota la seva bellesa.

El seu *corpus* és inesgotable. El mestre Millet i el seu orfeó van expandir i fer conèixer la gran qualitat i el sublim del seu art. El *Crec en un Déu* n'és encara avui una de les seves creacions més rellevants dins de la nostra litúrgia, ni igualada ni superada per ningú; la seva solemnitat commou. Igualment, la seva *Missa* dedicada a la Mare de Déu de Núria, inspirada en la melodia dels seus goigs, és tot un devessall de frescor, dolçor, pietat i devoció.

Els motius musicals entrelligats amb reminiscències del cant gregorià fan d'aquesta obra una joia musical de gran categoria. El 2003 la coral parroquial molletana Capella de Música Santa Maria en feu una gravació en CD. Si algú estigués interessat a obtenir-la, cal posar-se en contacte amb qui subscriu aquesta carta (tel. 935 931 595; correu electrònic: pbernia@gmail.com).

PELEGRÍ BERNIAL

PODEU ENVIAR LES CARTES A:
redaccio@catalunyacristiana.cat

POSTALS DES D'ANDALUSIA

Temps per a la cultura

Temps de vacances, temps de descans. I temps també, sens dubte, per assaborir “paisatges i cultures”. No tot és “veure i tocar”. Val la pena “assaborir” el que més ens interessa o el que més ens agrada. Cerquem, en el descans, aquella reflexió que ens cal per il·luminar la nostra vida i posar a punt l'hora de les nostres fites i preocupacions. L'home postmodern es troba avui amb dues “cultures”. Hi ha una “cultura” derivada de l'adoració del Déu viu i hi ha una altra “cultura” derivada de l'adoració dels ídols; totes dues han de ser diferenciades. La fe tan sols supera el que assumeix, discerneix i incorpora.

Andalusia ofereix als seus visitants mil paisatges, enllaçats amb un ric patrimoni històric i artístic. Precisament, en aquest temps de descans, li podem treure un gran partit. Descobrir “el sentit” de la vida, moblar ments, a la llum d'una cultura que no només augmenti la nostra “saviesa”, sinó el nostre “plaer”. M'agradaria situar avui, entre els compassos del nostre descans, les paraules del poeta anglès John Donne, demanant-nos que no siguem “illes”: “Ningú no és una illa, complet en si mateix; tots els homes són un bocí del continent, una part de la terra. Si el mar s'emporta una part de la terra, tot Europa queda disminuïda, com si fos un promontori, o la casa dels teus amics, o la teva pròpia. La mort de tota persona em fa minvar, perquè estic lligat a la humanitat. Consegüentment, mai no preguntis per qui toquen les campanes: toquen per tu.”

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

CERTIFICATS MÈDICS CARNET DE CONDUIR NÀUTICA I ARMES

CENTRE MÈDIC PLAÇA MOLINA

Dr. Rafael Solanas Anglada

• COTXE, MOTO I CICLOMOTOR • PSICOTÈCNICS
• LLICÈNCIA D'ARMES • LABORALS I ESCOLARS • NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de *Catalunya Cristiana* tindran un descompte de 20 euros
www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN: Tel. 932 188 826 - Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n - 08006 Barcelona

Viatge musical a través de Catalunya Sacra

S'hi pot accedir a través de la secció "L'estiu és diví" a la web d'aquesta iniciativa cultural

MAC

De la mà del músic i compositor Jordi Domènech, Catalunya Sacra proposa un viatge per la història de la música

Poques coses s'acosten tant a la divinitat com la música. Aquest estiu, de la mà del músic i compositor Jordi Domènech, Catalunya Sacra proposa un viatge per la història de la música, des de l'edat mitjana fins a la modernitat, acompanyats pel so de l'orgue, instrument clau de la música sacra. Els organistes Jordi Reguant i Mercè Sanchís són els encarregats d'interpretar diverses peces per ambientar-nos a l'època corresponent.

Catalonia Sacra és un projecte conjunt dels deu bisbats amb seu a Catalunya, creat l'any 2012 amb la voluntat de dinamitzar el patrimoni cultural de l'Església. Les seves línies de treball es basen en tres objectius: oferir formació i informació sobre el patrimoni cultural d'arrel religiosa, generar activitats per a la millora del seu coneixement i iniciar una dinàmica turística que permeti generar activitat econòmica per al seu manteniment.

Dins de l'època medieval, Catalunya Sacra proposa les visites següents: el monestir de Santa Maria de l'Estany, l'església de Santa Maria de Mur, el monestir de Santa Maria de Ripoll, les esglésies de la Vall de Boí i l'església de Sant Miquel de Fluvià.

Una etapa de profunda evolució musical on es van inventar el pentagrama, els noms de les notes o la polifonia. "L'època medieval abraça un llarguíssim període de temps, de gairebé mil anys. La música hi tenia un paper fonamental, com a element d'expressió artística, com a element de cohesió social i com a acompanya-

ment de les principals celebracions de la vida, com ara les misses, els banquets, els espectacles o els casaments", explica Jordi Domènech.

El renaixement és el moment en què apareixen les grans peces polifòniques, la impremta i els noms curiosos d'algunes misses: *Papa Marcello* o *L'homme armée*. Domènech informa que "el renaixement musical va durar uns dos-cents anys, del 1400 al 1600. La polifonia, inventada a l'edat mitjana, va experimentar una culminació extraordinària amb peces extravagants i magnífiques que podien arribar a combinar quaranta melodies diferents, totes independents i totes coordinades".

Catalonia Sacra recomana conèixer aquests temples: la basílica de Santa Maria del Pi de Barcelona, el monestir de Sant Cugat del Vallès, el monestir de Sant Salvador de Breda, la catedral de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona i les esglésies de la Val d'Aran.

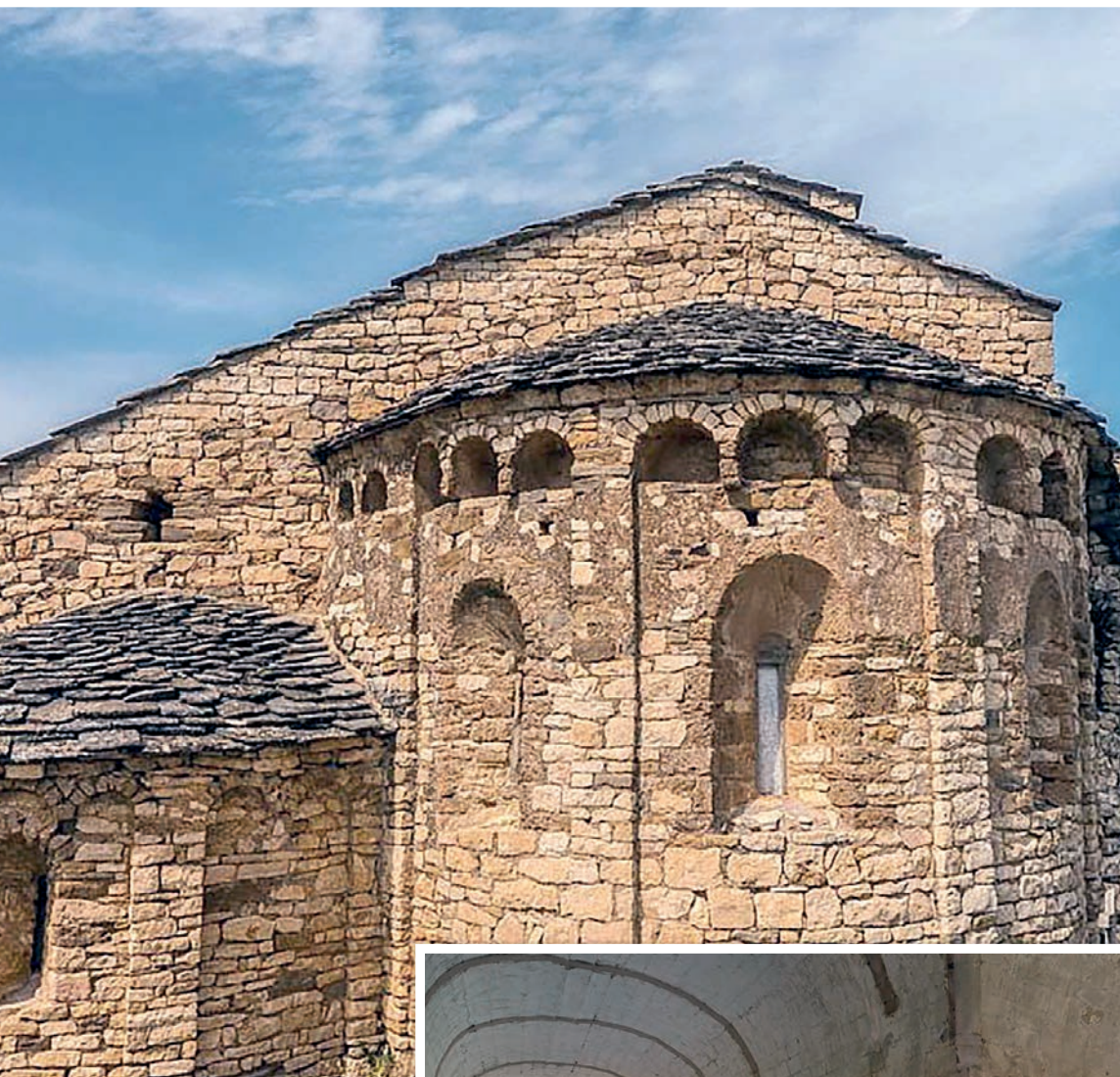
En el període barroc es quan apareixen alguns dels compositors més presents als auditoris: Vivaldi, Bach o Händel. L'escriptura musical evoluciona i les partitures comencen a ser més assequibles. A més, neixen l'òpera i l'oratori. "L'escriptura musical és cada vegada més precisa i mentre al segle XVII les partitures costen encara de llegir, al segle XVIII ja s'assemblen més a les partitures actuals", assenyala Jordi Domènech.

Catalonia Sacra convida a endinsar-nos a la basílica de Santa Maria de la Seu de Manresa, la catedral de Santa Maria d'Urgell, la basílica de Sant Feliu de Girona, l'església de

© Catalunya Sacra

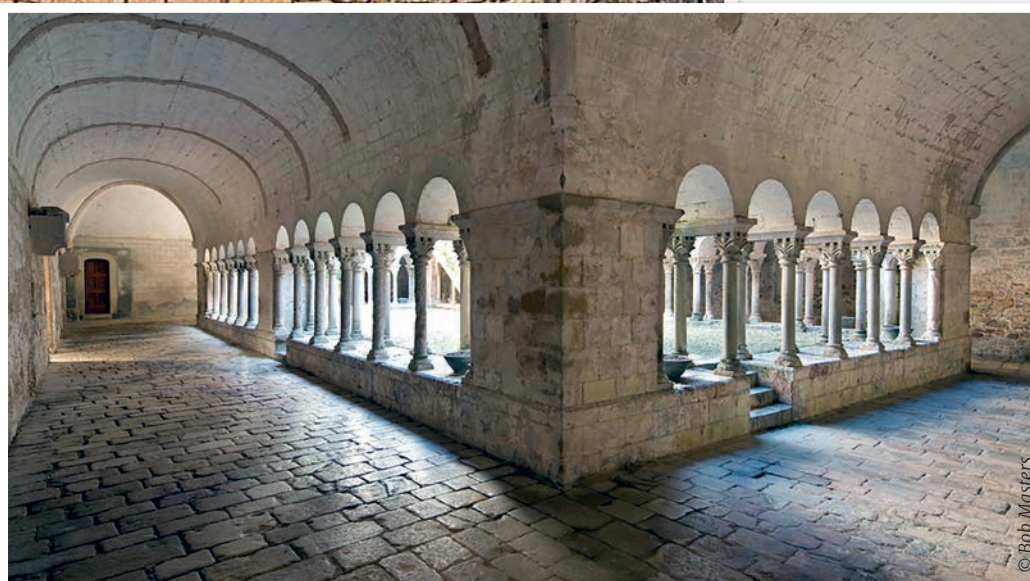

Església
de Santa Maria de Mur.

ACCEDIU
A "L'ESTIU ÉS DIVÍ"

Monestir de Sant Daniel
de Girona.

Santa Maria la Major de Montblanc i l'església de la Puríssima Sang de Reus.

El classicisme es regeix per un model: el vienès. El romanticisme, en canvi, acoloreix les seves peces amb noves sonoritats, ritmes i escales exòtiques. Són les dues èpoques de les grans orquestres, les grans simfonies, les grans sonates i els grans concerts, és a dir, de les peces dividides en capítols, els moviments.

Catalonia Sacra proposa visitar

el monestir de Santa Maria de Gerri de la Sal, el monestir de Sant Pau del Camp de Barcelona, l'església de Santa Maria Assumpta d'Arenys de Mar, l'església de Sant Esteve d'Olot i la basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries.

El minimalisme, l'expressionisme o el serialisme són alguns dels estils musicals que van triomfar al segle XX. Alguns compositors abandonen els sistemes del romanticisme i innoven, afegint el soroll, les

tècniques instrumentals expandides i la música electrònica. Jesús Guridi incorpora a la seva peça *El Bon Pastor* tant la tempesta més desaforada com els bels més desvalguts dels xais.

La basílica de la Sagrada Família de Barcelona, el monestir de Sant Daniel de Girona, les esglésies de les Valls d'Àneu, la basílica dels Sants Màrtirs Just i Pastor de Barcelona i la catedral de Santa Maria de Girona són els temples que Catalonia Sacra proposa com a itineraris sacres. ■

MARC ARGEMÍ
Periodista

En record del Toni Matas

Enginyer, emprenedor i divulgador bíblic

El divendres 5 de juliol va morir l'enginyer i emprenedor Toni Matas, a l'edat de 56 anys, a causa d'un infart. Durant la seva carrera, va deixar una gran empremta com a innovador i pioner en cadascuna de les onades tecnològiques que s'anaren succeint.

Creador de Barcelona Multimèdia, de Persualia i, més recentment, de Superalia. Professor universitari i divulgador. I abans de tot, espòs de la Núria i pare de família. A una creativitat enorme s'hi sumava un cor apassionat, que mobilitzava la força necessària per fer realitat aquells projectes que ell ideava. En els últims mesos, la seva passió fou la intel·ligència artificial. L'hem compartida dia a dia en el pla professional, i el camí que estàvem transitant era tan innovador que arreu s'enduïa, el Toni, ovacions.

Fa no gaire, després d'una reunió amb un client, on el van felicitar per les innovacions que estava introduint a les aplicacions de la IA, li vaig fer notar l'elogi del qual fou objecte. Ell, amb un somriure, es va treure importància: "Bé, en realitat només vaig dos dies per davant." Innovava perquè mai no es conformava.

De fet, estudiava unes hores de bon matí, cada dia, per veure què havia de canviar i com podia fer les coses d'una manera millor. Fa dies va enviar-me una foto força curiosa. Ell, ajagut en un sofà, dormint la becaina, amb en Picanyol al costat fent

el mateix. "Sempre fèiem la broma d'editor ric, dibuixant pobre, referit als perímetres", em comentava (en Picanyol, a diferència del Toni, era força prim).

L'amistat del Toni amb el gran dibuixant va donar fruits molt notables, el més singular dels quals va ser la Bíblia dels nens, que es va traduir a molts idiomes.

Ell era un editor ric en idees, exuberant en generositat, un visionari en el sentit més exacte del terme: era capaç de veure possibilitats allà on els altres —més pragmàtics— ni tan sols n'érem capaços, d'imaginar-les. I ara m'imagino en Toni arribant al Cel i despertant en Picanyol, que deu estar ben tranquil, per proposar-li les noves idees que se li han acudit pel camí.

Amb el Toni compartíem també la fe cristiana i la passió per difondre l'Evangeli. Teníem diversos projectes en marxa: també aquí somiava amb aplicacions de la IA que començaven a veure la llum. Fa menys d'una setmana va tenir la presentació d'una d'aquestes aplicacions, que va ser tot un èxit.

Tot just després, em va comentar: "Sempre dono gràcies a Déu d'aquests moments amb el Salm 16: 'Senyor, heretat meua i calze meu, tu m'has triat la possessió; la part que m'ha tocat és deliciosa, m'encisa la meua heretat.'" Que, ara, aquesta herència, li sigui donada. Al Cel sigui.

L'amistat del Toni amb el dibuixant Picanyol va donar fruits molt notables, el més singular dels quals va ser la Bíblia dels nens

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

Llibre sobre ciència i fe en un Déu creador

“La creació d’Adam”, de Michelangelo Buonarroti (Capella Sixtina).

MN. FRANCESC NICOLAU

Professor emèrit de la Facultat de Filosofia de Catalunya

M'ha vingut a les mans (més exactament, m'han regalat) un llibre que exposa com els descobriments de la ciència actual no tan sols no s'oposen a la fe en un Creador, sinó tot al contrari, la mateixa ciència porta cap a la fe teista. Ja ho diu el títol: *Nuevas evidencias científicas de la existencia de Dios*. El seu autor és José Carlos González-Hurtado, president del conjunt EWTN a Espanya. Segurament ja sabeu que EWTN són les sigles, en anglès, de

la Xarxa de Televisió de la Paraula Eterna (Eternal Word Television Network), que és actualment la xarxa televisiva més gran de comunicació religiosa al món. És vista a 140 països.

Haig de confessar que el llibre m'ha sorprès molt agradablement. Per això he cregut que us n'havia de parlar. Avui dia està molt estesa la idea que ciència i religió són incompatibles i aquest llibre ens demostra clarament que això no tan sols no té cap fonament, sinó que la relació que guarden ciència i religió és de bona avinença. I més encara, una mirada sense prejudicis al panorama de la ciència actual porta necessàriament a la idea d'un Creador.

I com ho demostra? Fent senzillament un repàs del que ens diu la física actual (segona llei de la termodinàmica), la cosmologia (el Big-Bang), la matemàtica (el principi de Gödel),

la biologia (la teoria de l'evolució) i altres punts d'actualitat. No puc negar que ho fa amb competència i bona anàlisi. Després mostra també com l'ateisme és una postura que no s'aguanta, difícil de professar sense incórrer en inconsistències.

També és interessant com ens va recordant científics creients en l'existència d'un Creador, com ara Compton, Einstein, Planck o Smoot (del segle XX), a més d'altres anteriors, de la talla de Riemann, Mendel, Gödel, Lemaître, Von Neumann... Hi ha gent que pensa que aquests genis de la ciència eren ateus i no és veritat. I encara n'hi ha més. No els hem dit pas tots. Val la pena tenir-ho en compte.

Agraïm a González-Hurtado aquesta valuosa contribució a la reflexió sobre la relació entre fe religiosa i ciència. ■

TRADICIONS GASTRONÒMIQUES

A propòsit de la sardina

Flickr / Wilhelm Lappe

La sardina és rica en minerals (calci, magnesi, iode i ferro).

**FRA VALENTÍ SERRA
DE MANRESA**

Arxiver dels Caputxins

La sardina és un peix que viu allunyat de les costes i és molt abundant al Mediterrani, tant, que donà nom a l'illa de Sardenya, que en llatí es diu precisament *Sardinia* ("sardina"!). La sardina forma part del grup dels peixos blaus i destaca per la seva notable proporció de greix (entre un 10% i 15% del seu pes). Aquest greix és insaturat, és a dir, saludable i molt beneficiós per a l'organisme. A més, la sardina està particularment agraciada amb vitamines del grup A, B i D i, sobretot, és rica en minerals

(calci, magnesi, iode i ferro). La ingesta de sardina, però, no és recomanable a les persones amb gota, és a dir, amb uns nivells d'àcid úric elevat.

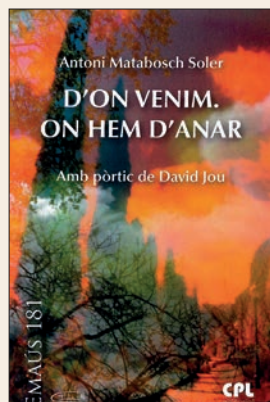
Hi ha moltes maneres de coure la sardina, la més antiga i tradicional és feta a la brasa. Si el caliu de la brasa és d'alzina o d'olivera, en perfuma el gust de la sardina i el fa més agradós al paladar. També es poden fer les sardines al forn cuites amb oli d'oliva i un pols d'orenga, sal i pebre i amb rodanxes de llimona; amb mitja hora, ja estan a punt de servir a taula.

Per fer les sardines en escabetx i poder-les guardar un temps, cal escotar-les bé i treure'n els budells, procedir a enfarinar-les i fregir-les en oli abundant, maldant que no es cremi la farina. Un cop fregides, les posem en una escorredora i amb el mateix oli del freginat el posem en una cassola, amb els alls tallats però sense pelar,

un parell o tres de fulles de llorer, un manat de timó, un parell de cullerades de pebre vermell i un raig de vinagre. Quan això porta al foc un parell de minuts hi posem les sardines, ho deixem un parell de minuts més al foc per tal de reduir una mica el suc, ho deixem macerar un dia i ja estarà a punt per dur-ho al refectori.

Els estaments populars, i com a cloenda de les diades de carnestoltes, en el dia del Dimecres de Cendra realitzaven la paròdia de "l'enterrament de la sardina", que solia consistir a sebollir burlescament, entre dos plats de terrissa, una sardina o bé, només, l'espina d'una arengada, un eufemisme per referir-se a l'espina del porc que quedava proscrit durant la Quaresma. A l'article vinent, si a Déu plau, us voldria parlar sobre les nombroses propietats gastronòmiques de l'arengada. ■

ANTONI MATABOSCH SOLER

D'on venim. On hem d'anar

Centre de Pastoral Litúrgica, 2024, 248 pàg.

Des de mitjan segle XIX, la teoria evolucionista ha suscitat grans controvèrsies, tant en l'àmbit científic com religiós. L'autor exposa una panoràmica de l'evolucionisme i una sèrie de reaccions i de moviments que hi tenen relació.

Llibres més venuts el mes de JULIOL

+claret

GADI BOSCH PONS

Brins de salms
Editorial Claret

FRANCESC TORRALBA

Benaurances per a agnòstics
Fragmenta Editorial

PAPA FRANCESC

La passió per l'evangelització
Editorial Claret

MAGÍ SUNYER

Primera lliçó sobre el romanticisme

Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2024, 164 pàg.

Introducció al moviment que va inaugurar la modernitat i que ha influït de manera poderosa sobre la literatura, i l'art en general, fins als nostres dies. S'hi analitzen textos fonamentals de la literatura catalana i universal.

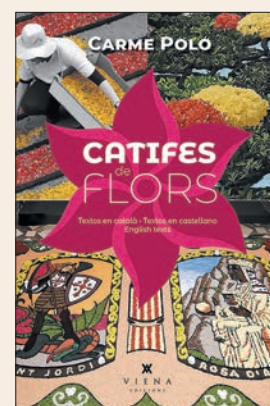

MIQUEL DOMÈNECH I ROIG

Interpretació simbòlica de la cripta de la Colònia Güell

Consorti de la Colònia Güell, 2024, 220 pàg.

Treball de recerca molt laboriós, ja que la cripta de la Colònia Güell és una obra complexa i innovadora, realitzada en l'etapa de maduresa creativa d'Antoni Gaudí. Analitza el discurs simbòlic d'aquest Bé d'Interès Cultural Nacional.

CARME POLO

Catifes de flors

Viena Edicions, 2024, 168 pàg.

La tradició popular de fer catifes de flors per engalanar els carrers per Corpus ve de lluny. Aquest llibre fa un repàs de la història d'aquesta tradició, de l'evolució de la tècnica de fer catifes i de les associacions que apleguen els catifaires.

CRÍTICA DE TEATRE

L'enemic sempre és l'altre

ANDREU SOTORRA
andresotorra@gmail.com

© David Ruano

Tota la companyia en una de les escenes corals de l'obra "Tirant lo Blanc" al Teatre Romea.

Pobre Tirant! Si a Can Roca Salada veiessin com ha acabat! Amb una calipàndria de mil dimonis i els pulmons fets una pífia i estès a la pedra! A Tirant lo Blanc, li hauria convingut més, per passar a la posteritat, una mort heroica, lluitant a capa i espasa contra qualsevol dels enemics perquè, ja ho diuen ells: "L'enemic sempre és l'altre."

Màrius Serra (Barcelona, 1963) ha fet una dràstica reducció a una quarantena de pàgines de la seva versió d'un miler actualitzada lingüísticament i ha posat sobre l'escenari una ucronia, és a dir, un mirall d'allò que no és i que l'autor hauria volgut que fos.

La ficció es converteix volgudament en divulgació amb un registre més narratiu que no pas d'acció dramàtica, on Tirant lo Blanc no és retratat només com un heroi defensor del cristianisme sinó que és vist també amb les seves virtuts i els seus defectes.

Aquest Tirant passa, en llenguatge contemporani, d'integrador a racista. D'aquí ve el subtil missatge de fons que relaciona el Tirant de fa més de 500 anys amb la tirania d'avui mateix contra una part de la humanitat més vulnerable.

Tirant lo Blanc és un espectacle preciosista i estètic a la vegada. Minimalista en recursos escenogràfics. Un espectacle que subjuga pel vestuari de Nídia Tusal i per la banda sonora permanent durant les prop de dues hores de la composició original de la cantant Judit Neddermann, una intèrpret més a l'escenari perfilant amb les seves delicades intervencions cantades alguns moments de l'acció.

I per descomptat, un espectacle que subjuga també per una companyia que excel·leix en la interpretació on fa saltar guspires l'actriu Laura Aubert (Plaerdemavida) i on destaquen les actrius Agnès Jabbour (la dida i Viuda Reposada) i Neus Ballbé (el rei etiop Escariano), a més de la parella protagonista, l'actriu Clara Mingueza (Carmesina) i l'actor Quim Àvila (Tirant).

Tota la companyia adopta una representació col·lectiva en la qual el moviment, la dansa, els instruments musicals (violins), la percussió i el cant coral ajuden a crear el pòsit de gènere fantàstic de les aventures pròpies de *Tirant lo Blanc* que, si bé l'audiovisual pot reproduir amb un fals realisme, el teatre només ho pot fer mitjançant el poder de la paraula i la força de la imaginació. ■

AMB BON HUMOR

"TIRANT LO BLANC"

TEXT: Màrius Serra (a partir de Joanot Martorell)

MÚSICA ORIGINAL: Judit Neddermann

INTÈRPRETS: Quim Àvila, Laura Aubert, Moha Amazian, Neus Ballbé, Agnès Jabbour, Clara Mingueza, Judit Neddermann i Ireneu Tranis

DIRECCIÓ: Joan Arqué
Festival Grec 2024

Teatre Romea, Barcelona.
Fins al 4 d'agost.

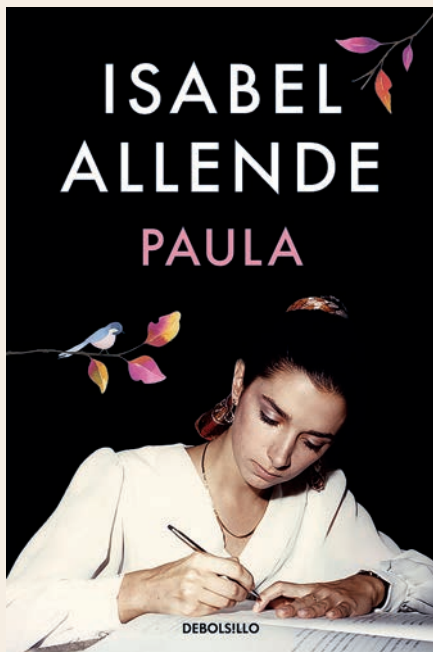

CRÍTICA LITERÀRIA

La pèrdua i la redempció

LLUCIÀ POU
Historiador i teòleg

ISABEL ALLENDE

Paula
DeBolsillo, 2021, 432 pàg.

Isabel Allende, en el seu commovedor llibre *Paula*, ens porta a través d'una profunda exploració del dolor, la memòria i l'esperança. Publicat el 1994, barreja l'autobiografia amb una carta íntima adreçada a la seva filla Paula, que es troba en coma a causa d'una malaltia rara. El llibre és un tribut a la vida de la Paula i una reflexió sobre l'amor, la pèrdua i la resiliència.

L'Ernesto, l'espòs de la Isabel, sent amb urgència el perill que afronta la seva filla i se'n va a corre-cuita cap a l'hospital. Mentrestant, la Isabel està atrapada en un remolí de records i reflexions; rememora la seva vida marcada per la recerca constant. Allende descriu amb sinceritat i cruesa els moments més foscos de la seva vida.

La narrativa no tan sols se centra en la tragèdia personal de l'autora, sinó que també aborda qüestions més àmplies. Reflexiona sobre la connexió entre la tristesa profunda i el càncer, i suggereix que les emocions poden afectar la salut física. Després de la seva separació, la Isabel afronta reptes de criar la seva filla en un entorn hostil i ple de perills, incloent-hi la influència de les drogues.

Isabel Allende compara el procés d'escriure una novel·la amb la creació d'una obra d'art, on cada puntada compta i cada detall importa. "És com abordar una complexa tapisseria... pacientment, puntada a puntada, tenint cura dels detalls perquè no quedin nusos visibles, seguint un llarg disseny que només s'aprecia al final."

A *Paula*, l'autora s'endinsa en la naturalesa de l'amor i la pèrdua. Aquestes cicatrius, tot i que doloroses, són un testimoni de la nostra capacitat per estimar i guarir. És un llibre que transcendeix la narrativa convencional. És una carta d'amor, una elegia i una meditació sobre la vida i la mort. Isabel Allende convida el lector a compartir el seu dolor i la seva esperança, tot oferint una visió profundament humana de l'experiència de la pèrdua i la redempció. ■

UN NOU LLINDAR

En la vellesa no m'abandonis

El papa Francesc comença el seu Missatge en ocasió de la Jornada Mundial dels Avis i dels Majors dient que "Déu no abandona mai els seus fills. Ni quan l'edat avança i les forces flaquegen..., i no descarta elegir aquells que per a molts resulten irrelevantes.

No descarta cap pedra, ben al contrari, les més 'velles' son la base segura sobre les quals poden recolzar-se les pedres 'noves' per construir totes juntes l'edifici espiritual (cf. 1Pe 2,5)."

A la Bíblia, envellir és un signe de benedicció, per això implica més atenció i veneració. Per això, l'expressió del Salm 71 "en la vellesa no m'abandonis", és una expressió forta, molt crua, que ens duu a pensar en el sofriment extrem de Jesús que clavat a la creu exclama: "Déu meu, Déu meu, per què m'heu abandonat?" (Mt 27,46).

Diffícilment trobaríem persones que arribin a aquest extrem i Jesús n'assumeix la possibilitat en ell mateix per solidaritzar-se del tot amb els qui se senten descartats i abandonats.

Durant la visita pastoral, anar al domicili dels malalts i de la gent gran, a casa seva, i a les residències d'ancians, com ho he experimentat al llarg de la vida de capellà, sempre ha estat una d'aquelles experiències que més m'han arribat al cor i he pogut comprovar que Déu, a través d'ells, sempre m'ha mostrat el seu rostre. He rebut el do del seu pacient silenci i les seves assenyades paraules plenes de saviesa i confiança, plenes de l'amor que viuen i que prové d'un Déu que estima i té cura dels seus fills en la seva edat avançada. El seu testimoni dona qualitat humana i cristiana a les nostres comunitats parroquials, a les famílies, i és un estímul per fer-hi més presència cada dia.

SEBASTIÀ TALTAVULL ANGLADA

Bisbe de Mallorca

Catalunya + Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS
EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol
i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de: **appec**
editors de revistes i digitals

Amb el suport de:
Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Director: Òscar Martí Navarro

Consiliari: Mn. Miquel Ramón Fuentes

Sotsdirectora: Carme Munté Margalef

Redactors: Miquel Àngel Codina, Macià

Grau, Rosa M. Jané, Joan Andreu Parra

Lingüista: Montserrat Pibernat

Fotògraf: Agustí Codinach

Col·laboradors d'aquesta setmana:

Marc Argemí, Jaume Balateu, Pilarín Bayés,
Agustí Borrell, Ángeles Conde, Lourdes Cuní,
Carme Escales, Juanjo Fernández, Antonio
Gil, María Aurora Gómez, Ignasi Miranda,
Glòria Monés, Lucia Montobbio, Francesc
Nicolau, Joan Pallarès-Personat, Lluïcà Pou,
Quique, Valentí Serra, Rafael Serra, Leticia
Soberón, Andreu Sotorra, Sebastià Taltavull,
Francesc Torralba

**Redacció, administració, publicitat i
promoció:**

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014
BARCELONA

Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

redaccio@catalunyacristiana.cat

administracio@catalunyacristiana.cat

publicitat@catalunyacristiana.cat

subscripcions@catalunyacristiana.cat

hola@clubnousamics.cat

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn.

Francesc Malgosa

Edita: Fundació Missatge Humà i Cristià

Administració: Isabel Giralt

(comptabilitat), Dídac Campos (subscripcions)

Autoedició i compaginació:

Joan Pàmies

Impressió: Impressions Intercomar-
cals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon
industrial El Cementiri. Tel. 938 788
403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT

FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

ISSN català: 2938-2238

ISSN internet: 2938-2254

Difusió controlada per

Les opinions expressades pels nos-
tres col·laboradors no reflecteixen
necessàriament la d'aquest setmanari

 Agenda**Barcelona****PARRÒQUIA DE SANT FÈLIX**

El **dijous 1 d'agost**, a les 12.00, el bis-
be Javier Vilanova presideix la missa
amb motiu de la festa major a la par-
ròquia de Sant Fèlix d'Alella.

**PARRÒQUIA MARE DE DÉU DELS
ÀNGELS**

El **dijous 1 d'agost**, a les 19.00, ro-
sari solemne i vespres; a les 19.30,
missa de vigília, ofrena floral a la
Mare de Déu dels Àngels; el **diven-
dres 2**, a les 13.00, missa pels be-
nefactors difunts; a les 19.30, missa
solemne, llàgrimes de la Mare de
Déu i cant de la Salve (c/ Balmes,
78 - Barcelona).

**MONESTIR DE LA VISITACIÓ DE
SANTA MARIA**

El **dijous 1 d'agost**, a les 21.00, hora
santa i missa; el **divendres 2**, a les
19.00, missa (passeig Vall d'Hebron,
256 - Barcelona).

ESGLÉSIA DE SANT GAJETÀ

El **dimecres 7 d'agost**, a les 18.00,
missa de la solemnitat de Sant Gaietà
presidida i predicada pel provincial
dels teatins, P. Pablo Guerrero (c/
Consell de Cent, 293 - Barcelona).

BASÍLICA DE LA CONCEPCIÓ

El **dimarts 15 d'agost**, a les 11.30,
eucaristia solemne predicada per
fra Òscar Barnans (caputxí), bene-
dicció de flors, plantes aromàtiques
i aigua; a les 19.00, processó pel
claustre amb el baiard de la Mare de
Déu adormida; a les 19.30, segones
vespres solemnes (c/ Aragó, 299 -
Barcelona).

Girona**MN. RIGAU**

El **diumenge 28 de juliol**, a les 12.15,
missa en memòria de Mn. Josep Ri-
gau i Moner a la parròquia d'Arenys
de Mar.

Sant Feliu de Llobregat**CATEDRAL**

El **dissabte 10 d'agost**, a les 12.00,
eucaristia solemne de la festa major
de Sant Llorenç. Presideix el bisbe
Agustí Cortés.

Solsona**PATRIMONI**

El **dissabte 3 d'agost**, a les 12.00,
visita guiada al campanar de Santa
Maria de Cervera a càrrec de l'Asso-
ciació de Campaners de Cervera.

SANTUARI DEL MIRACLE

Del **dimecres 14 d'agost al diumen-
ge 18**, exercicis ignasians amb Glòria
Andrés *Que l'esperança us ompli d'ale-
gria (Rm 12,12)*. Més informació: tel.
628 832 568.

Tarragona**44è CICLE "ELS ORGUES DE CATA-
LUNYA"**

El **dissabte 3 d'agost**, a les 21.00,
concert de Josep Maria a l'església
de Sant Miquel de Torroja del Priorat.

**48è FESTIVAL DE MÚSICA DEL BAIX
PENEDÈS**

El **diumenge 4 d'agost**, a les 22.00,
gala lírica d'òpera amb l'Orquestra de
Cambra Amics dels Clàssics a l'esglé-
sia de l'Assumpció de Calafell.

Urgell**SANT ERMENGOL**

Del **divendres 2 d'agost al dissabte
10**, a les 22.30, representació del *Re-
taule de Sant Ermengol* a la catedral de
la Seu d'Urgell.

Vic**TERRITORI OLIBA**

El **dimecres 31 de juliol**, a les 17.00,
visita guiada *Un terratrèmol i tres sa-
quejos. Mil anys de destruccions i recons-
truccions al monestir de Ripoll* (tel. 972
704 203).

COVA DE MANRESA

Del **diumenge 11 d'agost al dimarts
20**, exercicis espirituals amb Josep M.
Bullich, s.j. (tel. 938 720 422).

**PREGUEM PER LES INTENCIONS
DEL PAPA**

Perquè la Unció dels Malalts doni a
les persones que la reben i als seus
éssers estimats la força del Senyor, i
es converteixi en un signe visible de
compassió i esperança

“La trobada de cultures ha de crear un nou ‘nosaltres’”

ROSA MARÍA JANÉ CHUECA

La Fundació Bayt al-Thaqafa, creada per la franciscana Teresa Losada, està d'aniversari. Ja fa 50 anys que desenvolupa el seu compromís en la creació d'una societat diversa, intercultural i interreligiosa. Al juny es va fer el primer acte de celebració a Sant Vicenç dels Horts i el segon serà el 19 de novembre a Santa Maria del Mar. Daniel Ibarz, membre del patronat de la fundació, ens acosta la seva tasca.

Quin és el llegat de Teresa Losada?

La gran aportació que ens fa és una renovació de la fe catòlica, basada en la trobada amb altres religions. Ella no va triar casualment viure la seva fe cristiana entre els musulmans. Aquesta renovació de la fe basada en la trobada amb l'altre, que en aquest cas és amb la persona migrant, amb les seves vulnerabilitats, ens aporta una mirada fresca en aquesta renovació de la fe. Si ens hem de quedar amb tres coses de la Teresa, des del meu punt de vista són: la trobada com un acte sagrat. Ella creia que aquesta trobada sempre ens educa en els valors de la dignitat humana; segon, la capacitat transformadora d'aquesta trobada. Ella entenia que les cultures no són monolítiques, que aquesta trobada de cultures ha de crear un nou “nosaltres” i, tercer, el seu compromís.

En aquests 50 anys com ha canviat la realitat?

Han canviat moltes coses, però la fragilitat de les persones que acompanyem i la fragilitat de la pròpia entitat continua. Si una cosa hem aconseguit en aquests 50 anys és una transformació personal. Bayt al-Thaqafa no deixa indiferent ningú, i això és una cosa maca; però també hi ha una transformació col·lectiva, comunitària. La població que arriba a la nostra societat és de molts més orígens i països, de cultures i religions diferents. La fragilitat és similar, però els reptes són diferents.

En aquests moments on Europa tanca fronteres, augmenta el discurs d'odi, la por a l'altre, com ho viviu?

El discurs xenòfob que trobem als espais públics és preocupant. És un dels grans reptes que tenim, per això una de les estratègies de la fundació és potenciar molt més la part d'interculturalitat, de conscienciació, de reconeixement de ciutadania, de la vulneració de drets. Aquesta

DANIEL IBARZ

Membre del patronat de la Fundació Bayt al-Thaqafa

política de tancar fronteres no va enlloc i no és el que la Teresa ens va ensenyar.

Quin paper tenen les escoles?

Han de ser un espai d'acollida. Cada vegada hi ha més diversitat. Hem de ser capaços d'entendre quin és l'impacte que pot tenir en l'alumnat de diferents identitats quan aquestes no són ben acollides. L'escola ha d'estar capacitada per gestionar tot tipus de situacions, no només la diversitat cultural, sinó l'expressió religiosa. Hem d'acompanyar en processos de reflexió a les escoles per dotar-les d'eines, capacitar-les. Com a escola, hi ha d'haver un projecte educatiu inclusiu on totes les identitats estiguin representades, valorades.

Què cal canviar?

El gran repte és aquest canvi de paradigma. La trobada trenca les pors. La creació d'espais de trobada ens fa comprendre que hem de caminar cap a un nou ‘nosaltres’, que serà més ric, més profitós. Hem de preparar-nos per ser una societat inclusiva, per fer aquesta trobada i gestionar-la. Aquest camí és el que hem d'intentar enfortir i capacitar les escoles, els cossos policials, les administracions públiques.

RÀDIO ESTEL

NOVA TEMPORADA, AMB MÉS CONTINGUTS SOCIALS I RELIGIOSOS

ESCOLTANT, SENTIRÀS!

WWW.RADIOESTEL.CAT